

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

II 197991

1965

MOŠTOVI

Glasilo Društva strokovnih prevajalcev Slovenije
Izide po potrebi

Avгust 1965

Št. 5

DELO DRUŠTVA V LUČI LETOŠNJEGA OBČNEGA ZBORA

Dne 20. maja 1965 so se zbrali člani in prijatelji našega društva da pregledajo v minuleм letu opravljeno delo in določijo smernice za bodoči razvoj. Občnega zbora so se kot gostje udeležili predsednik FIT (Fédération Internationale des Traducteurs) Zlatko Gorjan, predsednik Društva prevajalcev Hrvatske Karlo Novak, ter tajnik in vodja servisa tega društva Miro Grgić, vsi iz Zagreba, in predsednik Društva strokovnih prevajalcev Srbije Mirko Kadić iz Beograda.

Iz poročil predstavnikov upravnega odbora, ki so se vrstila po pozdravu gostov in po počastitvi spomina nedavno preminulega člana dr. Karla Zelenika, so navzočni poslušali podrobno poročilo o vztrajnih naporih Zveze strokovnih prevajalcev Jugoslavije, da bi dosegla tak status strokovnega prevajalca, ki bi mu omogočil delo v socialno zavarovanem, s književnimi prevajalci izenačenem svobodnem poklicu, ki je prepotrеben za vso našo javnost, zlasti pa za podjetja in ustanove; o

- neutrudnem delu predsednika FIZ tovariša Zlatka Gorjana, o njegovem vodstvu te pomembne mednarodne splošne prevajalske organizacije in o tem, kako vestno o vsakem svojem ukrepu pismeno obvešča našo zvezo;

NOV NAČIN NAKAZOVANJA ČLANARINE

Prosimo vas, da stopite na pošto, kupite bianco položnico, jo izpolnite in nakažete zapadlo članarino, ki znaša slej ko prej din 1.200 na leto, na naslov Društva strokovnih prevajalcev Slovenije, ki ima žiro račun pri Narodni banki št. 600-11-608-139.

Naš blagajnik vam je ob začetku svojega poslovanja in nato še in še poslal že izpolnjene položnice na dom. Pokazalo se je, da je marsikateri član položnico zavrgel ali založil, blagajnik pa je zaman tratil čas. Ne zahtevajte več od njega tega Sifovega dela, marveč storite svojo dolžnost. Odzovite se hitro temu vabilu in dokažite, da ste zaveden in discipliniran član društva.

Upravni odbor

- o novem duhu, ki prešinja uredništvo glasila FIT - revije BABEL - kjer so kar zapovrstjo priobčeni članki in razprave jugoslovanskih avtorjev o prevajalni dejavnosti v Jugoslaviji; ta serija se je začela s člankom tov. Zdenka Kneza o strokovnem prevajanju v Jugoslaviji;
- o akciji Zveze in sodelovanju članov društva pri sestavljanju besednjaka z izenačeno srbohrvatsko in s slovensko, angleško, francosko in nemško terminologijo;
- o delu servisa našega društva, ki vsakemu interesentu priskrbi ustreznega prevajalca, pospešuje delitev dela in specializacijo in zapolnjuje prejšnjo občutno vrzel;
- o doslej brezuspešnih naporih društva, izdati register strokovnih prevajalcev Slovenije;
- o potrebi, da se ustanove regionalne skupine članov v Mariboru in morda tudi v Kopru, ki bi jima društvo nakazalo tangente svoje subvencije v sorazmerju s številom članov;
- o predmetih, ki jih je obravnaval upravni odbor na svojih sejah;
- o sodelovanju društva z Jugoslovansko avtorsko agencijo;
- o knjigah in revijah, ki se nabirajo pri društvu za izposojanje članom;
- o sodelovanju društva pri obravnavanju osnutka zakona o založništvu;
- o višini prevajalskih honorarjev spričo naraščajočih življenjskih stroškov;
- o finančnem poslovanju društva, o letni subvenciji sekretariata za kulturo in prosveto SRS, ki znaša din 300.000, medtem ko je bilo izdatkov din 431.957, saldo v blagajni pa 224.662; nadzorni odbor je pregledal knjigovodstvo in temeljnice, o čemer je zboru poročal in predlagal razrešnico dosedanjemu upravnemu odboru.

Nato je delovni predsednik tov. Jože Zupančič spregovoril o potrebi, da iztrebimo iz slovenskega jezika čedalje pogostnejše napake in razno tujo navlako. Na njegov predlog je zbor soglasno sklenil, naj da društvo pobudo za sestanek zastopnikov našega društva s predstavniki društva književnih prevajalcev, književnikov, slavistov in novinarjev, da bi izvolili delovni odbor, ki naj bi sestavil okvirni program in ga predložil republiškemu sekretariatu za kulturo in prosveto s poudarkom na pouku slovenščine v naših šolah.

Tovarišica Ljudmila Šemrl je obravnavala vprašanje, katere možnosti razvoja in izpopolnjevanja imajo v Jugoslaviji mladi prevajalci in kaj kaže ukreniti, da bi dobil prevajalski stan podmladek. Pohvalila je delo centra za vzgojo prevajalcev v Beogradu, ki izdaja tudi terminološke priročnike, in delo servisa našega društva, ki naj bi po njenih mislih pritegnil tudi študente filoloških skupin na filozofski fakulteti, s čimer naj bi jih uvajal v prevajalno dejavnost, saj profesorski poklic zanje ne sme biti edina možnost zaposlitve. Navzoči so sprejeli poročilo kot smernico upravnemu odboru.

Tovariš Zlatko Gorjan, predsednik FIT, je s toplimi besedami pozdravil zbor in utemeljil svojo trditev, da je različno obravnavanje strokovnih in leposlovnih prevajalcev v zakonodaji in praksi zmotno

in škodljivo, saj imajo isti smoter: seznanjati ljudi z mislimi, izkušnjami, spoznanji in dosežki človeškega duha po svetu - razlika je le v tem, da strokovni prevajalci to opravljajo na področju civilizacije, leposlovni pa na torišču kulture. Znanost se brez prevajalcev ne bi mogla razvijati in celó takšna spoznanja, kakršna so Einsteinova, bi ostala omejena na njegovo jezikovno področje. Dosledno zapostavljanje strokovnih prevajalcev povzroča pri njih manjvrednostni kompleks, zato je treba našim oblastvom pojasniti vlogo in pomen strokovnega prevajanja. Spričo istega smotra obeh skupin prevajalcev je med njima potrebno tesnejše sodelovanje. Kakor leposlovni je tudi strokovni prevajalec tvorec jezika, saj mora spričo hitrega razvoja znanosti in tehnologije za nove pojme iskati nove izraze. Nedavno so se v Hamburgu sestali leposlovni in strokovni prevajalci, založniki, časnikarji in književniki; pokazalo se je, da se ljudje s tako različnimi interesi lahko sporazumejo v mnogih rečeh, če le hočejo.

Govoreč o važnosti vzgoje mladih prevajalcev, je opozoril na to, da je mnogo ljudi, ki obvladajo več jezikov, pa ne znajo dobro prevajati, ker nimajo darú za to. Treba je pritegniti k delu za napredek prevajalske dejavnosti tiste mlade ljudi, ki združujejo znanje jezikov s prevajalsko ustvarjalnostjo. Ustanoviti je treba šolo za strokovne prevajalce na stopnji podiplomskega študija in razviti ustrezne delovne metode ne le za simultano tolmačenje, ampak tudi za druge zvrsti tolmačenja in prevajanja. Prevajalce je treba pošiljati na prakso in na strokovno izpopolnjevanje v tujino.

Da bi dosegli razumevanje naših oblastev za vse to, je treba sklicati delovni plenum (morda letos jeseni), na katerem bi se sestali predstavniki leposlovnih strokovnih prevajalcev, Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, komisije za mednarodne zveze in komisije za UNESCO, direktorji in drugi vodilni predstavniki industrijskih in drugih gospodarskih organizacij. Namen plenuma naj bi bil pokazati, kako pomembno je strokovno prevajanje, saj se z izmenjavo misli in izkušenj pospešuje tudi razvoj industrije in vsega gospodarstva. Strokovno prevajanje mora dobiti tisto mesto, ki mu gre v našem družbenem sistemu.

Tovariš Jože Zupančič je izrazil prepričanje, da se je pokazalo, da je umetna, nam vsiljena delitev prevajalcev in ustanovitev ločenih društev književnih in strokovnih prevajalcev škodljiva. Novi upravni odbor naj si prizadeva doseči krepkejšo uveljavljanje strokovnih prevajalcev.

Tovariš Karlo Novak je poudaril pomen sodelovanja strokovnih prevajalcev iz raznih republik Jugoslavije. Povezava med jugoslovanskimi strokovnimi prevajalci naj bi se okrepila. Glasilo društva strokovnih prevajalcev Hrvatske, "Lingvist", naj bi redno prejemale vsi strokovni prevajalci Jugoslavije.

Navzoči so pazljivo spremljali vse misli, ki so jih razvijali diskutanti, in z odobravanjem sprejeli vse njihove predloge, med njimi tudi predlog nadzornega odbora o podelitvi razrešnice dosedanjemu upravnemu odboru.

Nato so z vzklikom vnovič izvolili za predsednika tov. Karla Levičnika in naslednje tovariše v upravni odbor: dr. Janko Golias, Zdenko Knez, Jože Kokole, ing. Ivo Krivčenko, Zdravko Markošek, Ljudmila Šemrl, ing. Branko Vajda in Jože Zupančič; v nadzorni odbor: Tatjana Golob, Mirko Oražem in ing. Milan Fotočnik; v razsodišče pa Jože Belin, Vladimir Naglič in Branislav Popov.

Zbor je sprejel proračun, ki je enak lanskemu. Razpravljajal je o predlogu dr. Janka Goliasa, naj bi jeli uvajati enotno pogodbo z naročniki prevodov in enoten račun za svoje storitve. Naposled je sklenil prilagoditi pravila društva predpisom temeljnega zakona o družtvih (Uradni list SFRJ št. 16/327/65 z dne 6. aprila 1965).

Zbor je bil zaključen s spodbudnimi zaključnimi besedami predsednika tov. Karla Levičnika.

Letošnji občni zbor je pokazal, da je društvo združilo lepo število izbranih in delavoljnih prevajalcev, ki si kljub vsemu nerazumevanju in zapostavljanju na vso moč prizadevajo zboljšati prevajalsko dejavnost, da bo čimveč prispevala k napredku naše omike.

Društveno delo v minulem letu je bilo v znamenju sloge in vzajemnosti v skupnem boju za tisti status, ki bi znanstvenim in tehničnim prevajalcem omogočil plodno, ustvarjalno delo v svobodnem poklicu. Specializacija in delitev dela sta zdaj že toliko napredovali, da je nadaljnje odlašanje v očitno škodo naše družbene skupnosti.

Društvo strokovnih prevajalcev Slovenije je za svojo knjižnico nabavilo naslednje knjige:

N a s l o v knjige	Nabavna cena din
Larousse médical	14.043.--
Škerlj: Slovenačko-srpskohrvatski rečnik	3.200.--
De Vries: German-English Science Dictionary	1.950.--
Turner: Electronic Hobbyist's Handbook	1.500.--
Černič: Slovenski zdravstveni besednjak	1.500.--
Tomšič: Nemško-slovenski slovar	3.500.--
Bielfeldt: Russisch-deutsches Wörterbuch	5.220.--
Langenscheidts Taschenwörterbuch deutsch-russisch	1.156.--
Nemecko-russkij politehničeskij slovar	2.021.--
Russko-anglo-nemecko-francuzskij slovar terminov po avtomatičeskemu upravljenju	603.--
Anglo-russkij gornij slovar	1.463.--
Anglo-russkij slovar po svaročnomu proizvodstvu	234.--
Russko-anglijskij jadernij slovar	536.--
Anglo-russkij radiotehničeskij slovar	792.--
Nemecko-russkij slovar po kinofototehnike	900.--
Dopolnenie k anglo-russkomu slovarju po radioelektro- nike	176.--
Anglo-russkij slovar po kaučuku rezine i himičeskim voloknām	477.--
Anglo-russkij politehničeskij slovar	540.--
Anglo-russkij slovar po televideniju	436.--
Kratkij nemecko-russkij slovar po avtomatike i telemehanike	599.--
Anglo-russkij elektrotehničeskij slovar	1.106.--

Razen tega je društvo naročeno na téle revije:

Babel, Revue Internationale de la Traduction
 Lebende Sprachen, Zeitschrift für fremde Sprachen in Wissenschaft
 und Praxis
 Langenscheidt's English Monthly
 L'Interprète, Bulletin de l'Association d'Interprètes et de Traduc-
 teurs
 Le Journal français Langenscheidt
 Van taal tot taal, Tijdschrift van het Nederlands Genootschap van
 Vertalers
 The Incorporated Linguist, The Journal of the Institute of Linguists
 Translation Inquirer.

K PATOLOGIJI PREVODA

Da. Tudi prevodi imajo svoje bolezni. Kakor o zdravem stanju ne govorimo dosti, tako tudi dobre prevode pač uživamo in o njih ne razpravljamo, o hibah in napakah prevajanja pa je treba spregovoriti, še celo pri majhnem narodu kot smo mi, ki tako mnogo prevajamo.

Tu smo zbrali nekaj primerov, ki se nam zde poučni. Gre za posebno razširjene "bolezni" znanstvenega in leposlovnega prevajanja iz slovenščine in v slovenščino. (V Sloveniji prevajajo leposlovna dela v veliki večini v materinščino, tekste iz ved in znanosti pa - večinoma v obliki člankov, prospektov in podobno - sorazmerno mnogo v tuje jezike). Zbrali smo nekatere napake zato, da bi se jim laže ogibali. 'si primeri so vzeti iz resničnih tekstov, imen prevajalcev pa ne omenjamo, ker iščemo pouk, in mnogo manj kritiko; saj ga ni prevajalca, ki v desetih letih ne bi napravil napake.

Prevajalske napake izvirajo iz hib izvirnika, iz objektivnih težav v nesorazmerju med izvirnim in prevodnim jezikom in iz hib prevoda. V vsaki skupini pa so realne napake (iz neznanja dejstev) in jezikovne napake (iz neznanja jezika).

Vse premalo se zavedamo raznih hib v izvirnikih. Od številnih leposlovnih in posebno od znanstvenih prevajalcev pa smo slišali že mnogo pritožb glede realne in jezikovne kakovosti izvirnih besedil. Količkaj rutinirani znanstveni prevajalci so namreč, še bolj kakor leposlovni in tisti lingvisti, ki jim je mar zgolj beletrija, posebno izvežbani v presojanju logične gradnje artikulirane misli, in že zato posebno kritični do izvirnika. Na težave z izvirniki pa ne zadevamo samo pri nas: med najbolj poučnimi besedami na dubrovniškem kongresu FIT (1963) je bila izjava znamenitega mednarodnega prevajalca, podpredsednika FIT, Angleža C.W. Frerka: "Pri nas želimo naučiti angleške avtorje pisati predvsem lahko prevedljive tekste". Ne sramujmo se torej preveč in priznajmo, da je v naši stiski časa, prostora, ljudi, nalog in sredstev seveda še več slabo prevedljivih izvirnikov.

Nekateri avtorji pišejo posebno brezbržno izvirnike, namenjene samo prevodu in ne objavi v materinščini, češ, prevajalec je dolžan jezikovne trdote in celó realne nemarnosti sam odpraviti in

tudi tok misli, če je zmešan, razplesti, ali (če ga sploh ni) ustvariti, vsaj pa vso vsebino pred prevodom primerno razporediti, dopolniti ali skrajšati, in spopolniti - skratka temeljito zredigirati. To pa je zelo nevarno, čeprav laskavo, pojmovanje "soavtorstva".

I. Realne napake v izvirniku

Pri tem gre zlasti za statistiko. Ne mislimo na "statistično laž", "počesane tabele" in pod., ampak na netiskarske napake v seštevkih, odstotkih itd. Kdorkoli je tako šaro nekaj let prevajal, vé, koliko nemarnosti je v tem gradivu. Med desetimi zapovedmi slovenskih prevajalcev bi se vsekakor morala ena glasiti: "Preveri, potem šele prevedi"!

Zelo priljubljena je v tekstih, namenjenih prevodu, neplastična oblika številčnih podatkov, npr. deležev izvoza brez absolutnih števil, ali brez časovne primerjave, ali s primerjavo neskladnih vrednosti ("Letos proizvajamo za 7 milijard, do l. 1970 pa bo produkcija dosegla letnih 15.000 ton").

Brali smo cvetke kot "Triglav, najvišji vrh Alp"; ali pa seznam 31 morskih pristanišč, med njimi - Ptuj. Zgodilo se je npr., da je bil v izvirniku turističnega teksta, namenjenega prevodu v več jezikov v zelo velikih nakladah, govor o dotoku nekega jezera, ki pa je bil v resnici odtok. Prevajalec je avtorja tega opisa opozoril na napako, toda brez uspeha. Skliceval se je na "krave, ki se bodo smejale". Vse zaman. Šele ko je dobil znanstveno mnenje neke univerzitetne ustanove, da je to res odtok (kar sicer vsak pastirček ve), je zmagala zdrava pamet, spremenili so že postavljeni tekst v več jezikih in uredili zadevo, čeprav s precejšnjimi povsem nepotrebnimi stroški. V takih primerih se vprašujemo: Doklej je prevajalec dolžan (ne le pooblaščen) popravljati izvirnik? Mar samo pri očitnih računskih napakah, ali tudi sicer?

Menimo, da bi bila v tem primeru prilagodljivost nelojalnost do naročnika prevoda, ki bo imel škodo, če ne bo opozorjen. Zato bi zagovarjali v vseh takih primerih popraviljanje. Seveda pa je treba naročnika prevoda o tem obvestiti. Če vztraja na napaki, prav. Svojo dolžnost smo izpolnili.

Ker je podobnih površnosti v zunanjetrgovinski propagandi in turizmu kar precej, je skrajni čas, da se lotimo problema "teksterev", se pravi strokovne negrafične reklame, problema, ki je s prevajanjem v praksi neločljivo povezan. Avtor slovenskega

izvirnika se namreč navadno ne more dovolj vživljati v duševnost tujega potrošnika ali gosta z njegovimi zahtevami, pričakovanji in okusi. Primer: Pred leti je izšel prospekt o Brdih, toplo in mikavno napisan v lepi slovenščini. Toda nápak je bilo to, da so ga dali prevajati v 4 jezike hkrati v isti obliki. Seveda je opis pokrajine zgodnjih češenj in dobrih vin za nemške ali anglosaške turiste umesten. Za Italijane pa je to čisto nezanimivo, in za nje bi bilo treba obdelati druge argumente, recimo asociacije iz soških vojn v zgodovini, dobre zveze, novi vodovod, stare umetnine in poslopja itd. Turistična in zunanjetrgovinska propaganda naj ne bo nikdar okrožnica, enaka za Švede in Grke, Angleže in Italijane, Nemce in orientálce.

Dokler ne bomo vzgojili posebnih ekonomsko - in turističnogandnih novinarjev, bodo morali priložnostji avtorji naše doslej tako borne reklame pač poslušati nasvete izkušenih prevajalcev, ki že po naravi svojega dela dobro poznajo tradicijo in duševnost tujih potnikov. Tedaj se tudi ne bomo več v reprezentativnih revijah in člankih hvalili z dosežki, ki v tujcu ne vzbujajo spoštovanja, ker ustrezajo ravni leta 1890 ("lep senčnat vrt" "v restavraciji serviramo jedi in pijače", "kopalnica v nadstropju" in pod.).

II. Jezikovne napake izvirnika

Sintaksa in idiomatika

- Predolgi stavki - povzeto iz nemščine; tu pomaga lažji kirurški poseg: delitev.
- Nepotrebno menjanje osebka ali glagolskega načina. Tega zlasti angleščina nima rada ("Jugoslavija nudi raznim državam kredit za nakup opreme in izvajanje javnih del", bolje: "za nakup opreme in za javna dela", ali pa: "za nabavo opreme in naročanje j. d." - "Uredništvo ne odgovarja za priposlano gradivo niti za prejete članke", ali oboje: "priposlano", ali oboje "prejeto", ali brez pridevnikov.
- Anakoluti: "Delo" 20. jan. 1965 "Pravico, kdo prejme dodatek, so zelo razširili".
- Križane konstrukcije ("Vloga Trsta kot luke je zapečatená").
- Ogibati se je sosedstvu ženskega množinskega ali srednjega osebka in ženskega ali srednjega predmeta v 4. sklonu: "Gozdne ploskve prekinjajo bela melišča", ker so take konstrukcije zmerom past za prevajalca.

- Nejasno modrovanje se rado pokaže v postopnem razčiščevanju pojmov šele med obravnavanjem. To je način diskutanta, ne pa zbravnega člankarja ali esejista. Odločilne attribute dodajamo šele v članku, npr.: "V okolici še rastejo ciprese (v Grimščici), po morenah pa stari hrasti. Nasad takih hrastov je v parku Vilsonia (Grimščica) na Rečici." To, da je "Vilsonia" na Grimščici in v vasi Rečici, sodi v začetek, ne pa na konec.

Slog in logičnost

"Le kar si lahko jasno predstavljaš, to smeš opisati ali pripovedovati"! Angleško pravilo "VISUALIZE" naj bi bilo kategoričen imperativ vsakemu prevajalcu, najprej pa že avtorju izvirnikov. Napake na tem področju izvirajo iz primitivnosti, plehkosti itd.

- Poplava samostalnikov ("Statični slog") nam je tudi ostala iz časa diktata pisarniške nemščine: "Pristopili smo reševanju"; "vršil se je posvet"; "Predjamski podzemeljski sistem ima nepretrgano naselbinsko zvezo od novokamene dobe do srednjega veka" (je bil nenehno naseljen od itd.).
- "Vdani slog": "Zato se Vas dovoljujemo (1. vdanost) vprašati, ali bi bili (2.) morebiti (3.) zainteresirani, da bi se (4.) udeležiti simpozija": štirje spodrsaljaji, ki naravnost zahtevajo odklonitev.
- V naglici se kaj rada sprevrže struktura samostalnik + (atribut + samostalnik) v : (atribut + samostalnik) + samostalnik, npr.: "Žensko usnje za obutev" (Usnje za žensko obutev); podobno "Skupna mejna področja" (Področja ob skupnih mejah). Malo drugačen je tip: "Prosta carinska cona", ki bi se nemara bolje imenovala "Izvenearinski pas".
- Nelogičnost in nejasnost je že na meji realnih napak. Tako so npr. "med" in "vzporeden" in "enak" bilateralni pojmi; "med Nemčijo in med Francijo" je nepravilno; "Ti tendenci sta vzporedni" (ne "Obe t."), "Ti dve državi se pogajata" (ne "Obe državi"); z besedo "enak" pa je Orwell napravil slavno besedno igro "Vsi so enaki, toda nekateri so bolj enaki od drugih". Tudi "izmed vseh" in "proti ostalim" se rada mešata: "Najmlajši od vseh" in "mlajši od ostalih" si mnogi napačno razlagajo v "Najmlajši od ostalih", npr. "Antwerpen, največje od vseh ostalih evropskih pristanišč".
- Nekronološko poročanje, nepotrebni skoki v letnicah in pod. zelo utrujajo bralca, prav tako vsebinska neporazdeljenost - znaki površnosti in naglice.

- Zmešane metafore ali nejasne predstave: "Na zasedanju Sveta so se izoblikovala stališča in potem naletela na svoje odmeve v Marxovih pismih"; "Krka ima razen nešteti rib tudi redkost naših voda - smuča". (Mar smuč ni riba? "Redkost" pa je evropska, in ravno v tem je vrednost tega, da živi v Krki).
- Zamotan izraz, ki ga lahko poenostavimo: Sindikalni člani imajo 75 % popusta od osnovne turistične takse": "plačajo samo 25 % o. t. t".
- Nemaren slog, posebno huda nalezljiva bolezen izvirnega avtorja, ki se kaj rada prime prevajalca: "V Cengrobu so v 40 prizorih naslikani prizori (nebogljeno ponavljanje!) iz življenja okrog srede XV. stoletja. Izbrani so pod vidikom posvečevanja praznikov in grešnih razvad". Diagnoza: Nprevvedljivo. Terapija: Temeljita prestilizacija pred prevodom.
- Klišejski, papirnati slog. O tem smo že dovolj pisali.
- Bombastika: Tu je novinarščina neprekosljiva, posebno v srbsko-hrvatskih izvirnikih. "Specifičnost (nepotrebna tujka!) ove plaže uvjetovala je (nepotrebno učen glagol) izdizanje Crikvenice (odurna samostalniška konstrukcija) do jednog (nemarno) izrazitog turističnog mesta evropskog značaja." (S svojo prekrasno peščeno obalo je Cr. postala imenitno turistično mesto evropskega slovesa). Napihovanje stavkov je to, kar Nemci imenujejo "Zeilen schinden", namreč zaradi honorarja po vrsticah. Malo drugačni so, vendar prav tako grdi, primeri kot: "Začeli so se tepsti", ali "Skušali bomo povabiti predsednika" (Vabilo je poskus!). Novinarščina ljubi "preko" pred sleherni številko. "Preko 26 termoelektrana" (Ali je to 26.1? Ali 26.4?) Ta absurdni "preko" v naših reportažah verno posnemajo s "čez", "nad": "Nad 27 ranjencev". Bombastiki je samostalni zelo ljub: "Izvršena je realizacija nekih mašina za inostrane kupce" (Nekaj strojev so kupili tujci). Vse nakazane napake so za prevajalce prava past.
- Pleonazem: "Tovarna za proizvodnjo avtomobilov" (Tov. avtomobilov): "Podal je genezo nastanka l. Internationale" (Geneza je nastanek!).
- Trobezljava parafraza in plehke modrosti: "Pestra struktura tal in razgibana konfiguracija zemlje" (kako rad bi človek nadaljeval: "in mnogovrstna formacija terena"!)). Take vaje v sinonimiki so za prevajalca pokora. Izvirniku ne koristijo pač pa škodijo. - Smešno je takole naštevanje: "Aparati se npr. prodajajo v Avstriji, Belgiji in drugod". Ali naštevaj vse, ali pa le nekatere države in tedaj uporablaj ali "npr.". ali "in drugod",

ne pa oboje. "Sporazum je bil podaljšan za nadaljnja 3 leta" (torej ne za nazaj!). "Leto 1964 je prineslo turizmu zopet rekorden uspeh, zlasti če primerjamo rezultate s prejšnjim letom." Tak stavek je v poljubnem zahodnem jeziku nesmisel. "Sodeluje 28 različnih ansamblov". "Širok asortiman tipova ležišta". (Asortiment je več tipov istega proizvoda, ali več proizvodov). Vseh teh neogljenosti smo se malone že navadili, toda ta slog nadomešča kakovost s količino in zanesljivo poneumnjuje ne le bralca, ampak tudi pisca. Terapija: Redno branje dobrih anglosaških člankov, esejev, prospektov. - Najčistejši primer "prazne slame", ki smo ga dozdej brali, je tale: "Večina izvoza gre v razvite države, kar je samo refleks zakonitosti, ki jo per analogiam opazujemo na primeru trgovinske izmenjave in ki je v tem, da se zunanja trgovina na svetu pač razvija med razvitimi državami". Najprej obupan prevajalec poskusno izloči srednji del (podčrtali mi), potem pa se mu ostanek - votla parafraza obrabljene modrosti - med prsti sesuje.

Besedišče

- Revne ali medle besede, ki bi jih kazalo uporabljati kar najbolj varčno: "dober, lep, mnogo, veliko" itd.
- Zavirajoči prislovi, mašila in polnila: "ampak, cel, določen, do neke meje (mere), nekako, pa, posebno, po svoje, prav ta (prav tam in pod.), pravzaprav, predvsem, skoraj, še, tako rekoč, tudi, večinoma, ves, v glavnem, zlasti, zraven" in še nekatera so v veliki večini primerov ne samo nepotrebna, ampak naravnost škodljiva, ker bralca uspavajo.
- Bombastika in barbarizmi: "Romantični kanjon Kokre bogati lepoto (sic!) okolice", in "Park odlikuje lepoto prefinjena fasada" (vsa sreča, da ni grdotno prefinjena!). Nekateri besedni oblike, ki so barbarske, so se pač že ukoreninile: "eksponat" (iz vulgarne nemščine, ki pa je to obliko v "Hochsprache" odklonila); "avtomacija" je iz amerikanščine in na tem, da se udomači (namesto daljše "avtomatizacija"). "Interpretator" je pa, narobe, podaljšanje "interpreta", barbarska hipertrofija. "Travmatološki" je nepotrebna varianta za "travmatski", "travmatičen". "Tehnološki" ima sicer, redko, poseben pomen, večinoma pa je le varianta za "tehničen".
- Terminologija pri nas še zdaleč ni urejena. In kjer je, jo premalo upoštevajo: Os - drog - greda; ročaj - ročica - vzvod, in mnogo takih skupin se velikokrat ne razlikujejo dovolj skrbno in zato pri prevajanju, brez posveta z inženirji ne razpoznavajo

med seboj, ker se celó v istem izvirnem besedilu vseprek uporabljajo. "Gostišče" naši gostinci uporabljajo kot "imenitno" varianto namesto gostilne, ali tudi kavarne, bifeja, poslaščičarne. "Restavracija" s 3 posteljami" je najnovejša cvetka, to je seveda v nemščini "Gasthof", v angleščini "inn".

Napis na Bledu poleg campinga v Veliki Zaki: "DELIKATESA z buffet uslugami". "Z bifejskimi storitvami" bi bilo pravilno, a še vedno za lase privlečeno, slovenščini tuje. "Delikatesa in okrepčevalnica" bi bilo prav.

Dober klinični primer žurnalistične naglice je: "Blago je treba industrijsko oplemenjevat" (pa ni krava!) namesto "oplemenititi".

III. Objektivne težave prevajanja

Kar je v izvirnem jeziku dobro ali vsaj znosno, ni vedno dopustno v prevodnem jeziku.

Velik prevajalec je nekoč napisal "Prevesti ni mogoče ničesar". Žal ima prav, in kar imenujemo "prevod", je le bolj ali manj posrečeno približanje, nadomestek. To melanholično resnico pove tudi italijanski pregovor "Traduttore - traditore!" Vendar svet brez prevodov ne more biti; zato se pač trudimo, kolikor moremo. Nekatere objektivne težave so npr. naslednje:

- Idiomatika (frazе, pregovori in pod.) je med najbolj kočljivimi področji prevajanja. Vse asociacije (leposlovne, zgodovinske, politične, tehnične in dr.) in vse aluzije v izvirniku je treba obvladati. Nikjer ni "zvest" prevod nevarnejši kot tu. "The last straw" v angleščini pomeni tisto kapljo, po kateri teče čez; polno mero, poslednji udarec; v nemščini pa "der letzte Strohalm" pomeni poslednje upanje, torej malone nasprotje od angleškega rekla.
- V prevajanju med angleščino in slovenščino je posebna težava v continuous-oblikah glagola. Glede trajnosti je njihov pomen podoben slovenskemu nedovršnemu glagolu, ampak ta vsebuje še namen ponavljanja, ki ga angleška continuous-oblika praviloma nima. Tu je izvor nevšečnosti pri prevajanju, npr. "Se proizvajajo" ni "are being manufactured", če mislimo na redni proizvodni program, ampak "are manufactured".
- "Še" se navadno ne prevaja pred primerjalnikom, niti če je že v glagolu ideja dodatka: "add, include, comprise in pod.
- Nove besede iz aktivističnega, vojnega, planskega žargona delajo preglavice prevajalcu iz slovenščine.
- "Bilateralni glagoli" se časih ujemajo med angleščino in

slovenščino (to sign a deed = podpisati listino, one's name = svoje ime), časih pa ne (to manufacture steel = predelati, goods = izdelati).

- Poseben kotic bi rezervirali za ponekod prav smešne nespornizume pri presajanju akustičnih (ali branih) oblik tuje besede v materinščino: Krn - Mte Nero ("Črn"), Bohinjski Vogel - Mte Uccello (čez nemški Vogel = ptič), hrib "Sis" v Primorju - Mte Zuccherro (čez nemški "Süss"). Robbov vodnjak je postal v srbsščini "Bunar robova" = Vodnja sužnjev; Geigerjev števec pa "violinski brojač". Tako tudi v prevodu turističnega teksta: "Betonski stebri za vodne rake (leseni žleb) v Mojstrani": "Betonsäulen für Flusskrebse", kljub pojasnilu izvirnika v oklepaju "leseni žleb". V italijanščini je nekoč "Turska železnica" (Trst-Bled-Salzburg, čez Visoke Ture) postala "Ferrovia turca" (Turška železnica); in nemški novinar kot prevajalec slovenščine in srbohrvaščine v materinščino je "pilarno" sicer prav ponemčil v "Feilenfabrik", takoj potem pa, v srbski reportaži o bosenskih žagah, "pilano" (žago) spet kot tovarno pil, kar je seveda naročnika oglasa bosensko podjetje močno razkačilo.

IV. Prevajalčeve realne napake

"Le kar si lahko predstavljaš (ali kar občutiš), to smeš prevesti" naj bi bilo pravilo. Leposlovni prevajalci se navadno ravnaajo potem, saj si izvirnike praviloma sami izberejo; znanstveni pa si jih ne morejo ali vsaj mnogo redkeje, in se potem v stiski ponekod zadovoljujejo z nejasnimi in nepravilnimi predstavami. Posledice so vedno hude, lahko tudi nevarne za življenje, npr. pri opisu zamotanih strojev. Zato je znanstvenemu prevajalcu vedno, leposlovnemu pa skoraj vedno potrebna zelo temeljita osebna izobrazba, plus posebno znanje iz raznih specialnih strok (ne le jezikovne), pa še zdrava skepsa do izvirnika in velikanska potrpežljivost.

Za strnjen prikaz nekaterih tipičnih napak - realnih in jezikovnih skupaj - pri prevodu v materinščino smo izbrali slovenski prevod slavnega romana H. Habea "Ob Tausend fallen"; primere napak v tujih jezikih pa bomo našteli ločene po njihovi vrsti.

Habeov roman je zares lep kliničen primer, saj zadostuje za študij cele vrste bolezni hkrati. Gre za napet, duhovit avtobiografski odlomek, živahen, poln asociacij, aluzij in idiomov. Vzeli smo samo kak ducat reprezentativnih primerov, 4 so "realne" in 8 je jezikovnih napak. Realne so npr.: (Str. 26 prevoda) "Régiments de marche": "pešpolki", pravilno "pohodni (ali "frontni") polki".

(Str. 230) "den Appell abnimmt": "prevzel apel" (namesto "razglasal dnevno povelje"). (Str. 232) "bei diesen Zaharoffs aus der Westentasche": "Pri teh Zaharovih", izpuščeno je "v miniaturni izdaji", ampak glavno je pripomba: "Zaharov, ruski general in vojni minister, 1848 - 1905, kar pōkvari ves smisel stavka; saj gre za Sir Basil Zaharoffa, angl. finančnika (1849 - 1936). Iz neznanja imena tega slavnega pustolovca in bogataša je prevajalec prišel na povsem nedolžnega ruskega generala, ki ni bil simbol niti avanturizma niti milionarstva, (Str. 263) "Les jeux sont faits - rien ne va plus!" "Igra je končana - dovolj je!" ("zneski so postavljeni - nič več stav!" In tedaj se prava igra šele začne!)

Jezikovne napake pa so npr.: (Str. 3) "Ob Tausend fallen": "Če jih tisoč pade", toda mišljeno je "Čeprav (ali "In če") jih tisoč pade; iz dopustnega je prevajalec napravil pogojni stavek in s tem izmaličil naslov knjige. (Str. 55) "Bestand die Feuertaufe, ohne aus der Taufe gehoben worden zu sein": "Prestajala svoj ognjeni krst, ne da bi jo kdo dvignil iz tega krsta" (ne da bi ji kdo botroval). (Str. 108) "Wir bildeten eine Schlange vor der Küche": "Napravili smo kačo pred kuhinjo" (Stopili smo v vrsto pred kuhinjo). (Str. 130) "Der schlaksige junge Mann": "Žlindrasti veliki mladenič" (Nerodni mladenič. Napaka je iz nemške "Schlacke", žlindra). (131) "Kohn hatte vorgebaut": "Kohn je šel pred nami" (Kohn se je zavaroval). (136) "die Deutschen in einer Schlacht aufzuhalten, die einem Schlachten glich": "zadržati Nemce v bitki, ki naj bi bila podobna bitki" (z bitko, podobno pobijanju: asociacija s Schillerjem, besedna igra. Prevajalec je ni razumel). (145) "Diebsschlüssel": "Tatinski ključ" (vitrih). (268) "Sergeant Gentil": "Ljubki seržant" (pravilno: "Ljubeznivi" ali "luštni" seržant. Ali ste že videli "ljubkega narednika"?).

Diagnoza: Prevajalec rad odpove v idiomih (ki so jedro sloga in nosilci umetniških učinkov); asociacij - zgodovinskih, literarnih, občeskulturnih - večkrat ne spozna. Zato dela zelo številne napake, ki vrednost izvirnika hudo kvarijo.

Nekaj realnih napak iz znanstvenih prevodov

Tu so npr. napihnjene pleonastične fraze, ki se ne smejo prevesti, čeprav jih v srbohrvaščini in slovenščini ravno še prenesemo, npr. "posredovati" = dati; parazitskega pridevnika "pojedini" že ne smemo sloveniti, ker je "posamezni" premočno, in prav tako tudi nemški "die einzelnen" angl. "the several"; "pojedini" je enak nemškemu ali angleškemu členu, zdaj določnemu (ti, tisti), zdaj

nedoločnemu (neki): "Pojedini delovi" = "einzelne Teile", ali "die einzelnen Teile", odvisno od ostalega teksta.

V turističnem besedilu smo našli: Vojvodina Kranjska = the Duchy of Kranj (Carniola!). V istem tekstu je ubogi "Zlatorog v Apneniških alpah" postal muflon v Apeninih, triglavska roža pa "threeheaded rose", čeprav ni niti triglava niti vrtnica. "Prizori iz življenja okrog sredine XV. stoletja do krčme in plesov": ". . . cafés and dances", s čimer je prevajalec anticipiral kar 250 let do prvih evropskih kavarn.

"Delo" 16. aprila 1965 v Edenovem "Obračunu", 2. stolpec, prevaja diplomatski termin "Nul et non avenue": "Nič in ni prispel", namesto "nično (in kot da se sploh ni zgodilo)". - V turističnem besedilu je "Rivka pri Planinski jami dobiva po pozemskem Raku vodo iz Cerkniskega jezera": prevedeno: . . . erhält Wasser durch die unterirdische Schleuse Rak", kar bi pri nemških turistih tej kraški atrakciji vzelo ves čar. (Na srečo so ta in druge napake pravočasno prišle v roke strokovnjaku, ki jih je popravil).

V. Prevajalčeve jezikovne napake

Take napake izvirajo bolj iz jezikovnega kot iz realnega neznanja. Listina prevajalca, sprejeta v Dubrovniku 1963, pravi: (6). Prevajalec naj dobro zna jezik, iz katerega prevaja, zlasti pa naj obvlada jezik, v katerega prevaja. (7) Prav tako naj ima obširno splošno izobrazbo, naj dovolj pozna snov prevodnega predmeta in naj se nikakor ne loteva prevoda na področju, ki presega njegovo znanje."

Jezikovne napake prevoda v leposlovju (gl. zgoraj pri romanu H. Habea) utrujajo bralca s stalnim občutkom nelagodja (ker ga razpoke v toku misli vznemirjajo), mu odtujujejo izvirnega avtorja in lepote njegovega jezika in dela, v znanstvenih prevodih pa otežujejo razumevanje.

Iz turističnega besedila (1953): "In der Ciril-Metodgasse ein Denkmal für gefallene Geisseln" (padle biče, namesto Geisseln).

Iz kataloga: "Priznana semena": "Anerkannte Sämereien", toda "anerkant" je "cenjen" za ljudi s posebnimi pravicami ("anerkannte Verdienste") ali za stvari s posebnimi lastnostmi ("anerkant guter Wein"), ne pa brez izraženih lastnosti: "anerkannter Wein", anerkannte Sämereien" je nenemško. Prav bi bilo "bewährte (beliebte) Sämereien".

Iz turističnega teksta: "Gručasta vas": "Scholliges Dorf", namesto "Haufendorf". - "Pri Ptuju mitrej iz 2. stoletja": ".... eine Inful aus dem 2. Jahrh." Prevajalec je zmešal iransko božanstvo "Mithrasa" s škofovsko kapo "Mitra" = Bischofskappe oder Inful (Infel); vendar bi se bil moral zamisliti ob predstavi, da leži tam na Ptujskem polju ta kapa že 15 stoletij . . . (na srečo je tudi to nerodnost revizor še pred tiskom popravil).

VI. Z a k l j u č e k

Naj ne ostane ta patologija brez terapije.

Avtorji naj bi svoje slovenske tekste, namenjene prevodu, pisali ne z manjšo, ampak rajši z večjo vsebinsko, logično in stilsko pozornostjo, kar najbolj dognano. Znanstveni in dobri poslovni slog, v mednarodni še bolj kot v domači rabi, bodi podoben arabskemu konju, brez trohice nepotrebne maščobe, ves buden in živahen. Dobra pot do takega izražanja je, če sistematično iz vsakega stavka izločaš sleherno besedo, ki ni nujno potrebna. In ogibaj se slogu "okrožnice" sestavljene za vso tujino po istem kopitu. Kolikor jezikov, toliko miselnosti, in vsaki je prilagoditi ne le jezik, temveč tudi argumente, način obravnavanja in slog. Še to: Če ni neogibno, ne daj da ti kdo iz prevoda prevede, niti sam ne prevajaj iz prevoda.

Slišali smo samohvalo: "Francoščino (ali nemščino, ali angleščino) imam v ušesih", toda za prevajanje to ne zadostuje. Drugo je namreč, v tujem jeziku spretno povedati lastne misli, in drugo, v prevodnem jeziku - lastnem ali tujem - pismeno poustvarjati tekst drugega avtorja: ta naloga je mnogo težavnejša. Tudi izjava "Zelo hitro prevajam" je kaj slabo priporočilo. Prevajalec, leposlovni kakor znanstveni, naj bi se nikdar ne zadovoljil z navidezno kratko, naglo, lagodno potjo.

Prevajalec v svojem zahtevnem poklicu potrebuje vse to, čemur bi rekli "prevajalčeva dobra konstitucija": splošno izobrazbo, temeljito znanje materinščine in vsaj še enega, ali bolje, več tujih jezikov, in zraven še znanje posebnih snovi, s katerimi se ukvarja; in še dosti mozganja in tehtanja. Kjer te "dobre konstitucije" ni, se kmalu razpasejo bacili prevajalskih bolezni.

Pri količkaj "tehničnem" pasusu nikdar ne delaj brez slik, specialnega glosarja in posveta s strokovnjakom. Vsak strokovnjak ti bo prijatelj, dokler se boš posvetoval z njim, in hud kritik, če si ga prezrl. Najhujša prevajalčeva hiba ni neznanje ožje materije,

ampak slepo zaupanje izvirniku in samemu sebi. Če té ali one podrobnosti ne obvladaš, nič za to. V Sloveniji imamo odlične strokovnjake za malone vsako vejo ljudskega znanja. Telefonski pogovor, kratek obisk ali dopis večinoma razčisti problem.

Odločilna je taka kooperacija. Medtem pa naj bi recimo inženir pozabil, da je prevajalec pač v tehničnem znanju več let za njim, in prevajalec naj bi ne mislil na to, da inženir nemara pisma v tujem jeziku ne bi znal pravilno napisati. Naj bi raje oba imela pred očmi to, da bo npr. inženir zanesljivo poskrbel za trdno beseedišče, za skico in dobre tehnične ali komercialne tekste iz arhiva podjetja, prevajalec pa bo vse to lojalno uporabil za jasen, pravilen prevod v duhu jezika bodočih potrošnikov - bralcev ali kupcev. In oba, mož tehnike in mož jezika, naj tekmujeta v skromnosti in potrpljenju.

Dr. Janko Golias

KAJ MISLIMO O LINGVISTIKI OB UPORABI METODE ELEKTRONSKIH NAPRAV

(prevod članka, ki ga je napisal R. Hartmann, avstrijski prevajalec in ekonomist, ki se je v Londonu posebej specializiral za prevajanje z elektronskimi napravami).

Mnogi ljudje, ki se ukvarjajo z lingvistiko, navadno takoj napačno sklepajo, brž ko slišijo besedo "elektronski stroj". "Noben stroj ne more opraviti dela tako dobro kakor jaz", menijo nekateri, drugi spet pravijo "Elektronski stroji bodo povečali brezposelnost" in spet "Elektronski stroji lahko opravljajo računske operacije, nikakor pa ne lingvističnega dela", ali pa celo "Človeškega mišljenja nikakor ni mogoče nadomestiti s stroji". Seveda pa je jasno, da zopet ne moremo zagovarjati ekstremnega mnenja, ki ga večkrat slišimo: "Elektronski možgani so rešitev za vse probleme".

Nedvomno bi bilo mnogo bolj prav, če bi bolj objektivno pogledali ta skrivnostni mehanizem in skušali razumeti, kaj nam pravzaprav ponuja. Ne smemo pozabiti, da je že precejšnja zadevna literatura dostopna vsakomur, ki želi spoznati to novo področje.

Znano je, da imajo lingvisti in njihovi kolegi s filozofske fakultete še vedno precej pomislekov glede tehničnih pripomočkov, posebno še, če vidijo možnost, da bi bilo ob uporabi takih elektronskih strojev mogoče izpodkopavati trdne temelje tradicionalnim miselnim operacijam.

Če samo pomislimo na hitrost in obseg lingvističnih možnosti, ki jih daje elektronski stroj pri znanstveni raziskavi, tedaj je gotovo vsakršna bojazen odveč.

Vsekakor si moramo zapomniti, da elektronski stroj - tu gre samo za digitalne elektronske stroje - zmore le to, kar mu ukažemo. Z drugimi besedami torej: treba je sestaviti program, sestoječ iz serije logičnih navodil, in ta bodo usmerjala določene operacije, ki naj jih stroj opravi.

V praksi je ta postopek precej težavnejši kakor je videti na prvi pogled:

Celo pisec sam, čeprav ekonomist in lingvist obenem, priznava, da je še mnogo stvari, ki mu delajo težave. Predvsem so to prehodi od (1) formuliranja problema do (2) sestavljanja programa (3) do kontroliranja postopka (4) in končno do sprejemanja rezultatov.

Že od vsega začetka so elektronski stroji za zbiranje podatkov bili v veliko pomoč najrazličnejšim znanstvenim disciplinam. Najbrž je vsakomur znano, da se že obširno uporabljajo taki elektronski stroji v komercialni in dokumentalizaciji, v matematiki in tehnologiji. Seveda pa ne smemo pozabiti, da je bilo možno izdelati te stroje le ob tesnem sodelovanju specialistov matematikov, elektroinženirjev za komunikacijska sredstva, konstruktorjev komercialnih strojev in drugih. Ena najbolj sodobnih adaptacij elektronskega stroja pa je ravno na področju lingvinističnih raziskav in študij. Poudariti je treba, da lahko izkoriščamo izredne prednosti elektronskih strojev kakor na primer njihovo izredno hitrost, zmogljivost spomina in zanesljivost, le v primeru, če je mogoče izraziti predmet, ki ga študiramo v neki seriji pravil in če ta predmet lahko podpremo s statističnimi podatki.

Ni potrebno, da bi notranje delovanje elektronskega stroja skušali dognati prav tukaj. Naj bo dovolj, da pojasnimo, da je treba informacijo na neki način šifrirati (navadno binarni sistem) na kartah ali traku. Ta postopek imenujemo "programiranje". Podatki (številke, navodila, besede) se razvrstijo v spominskem delu in se manipulirajo v aritmetično enoto. Kontrolna enota usmerja vse operacije in končni del pri izhodu odčita rezultate.

Glavne veje lingvistike, kjer nam lahko pomagajo elektronski stroji, lahko razdelimo po sledečih kategorijah:

1. mehanične operacije - štetje, urejanje, primerjanje, zamenjanje.
2. nameni raziskave kot analiza teksta, zbiranje indeksov, določanje avtorstva, razvozlanje tekstov in sestavljanje tekstov,

seznam frekvence itd.

3. formalni jezikovni elementi kot črke, besede, fraze, deli stavkov, celotni stavki, modeli celotnih konstrukcij itd.
4. večjezični nameni kot prevajanje in leksikografija.

Nekaj začetnih del s tega področja je bilo opravljenih na skoraj vseh izmed teh področij na centrih kot so v Londonu, Cambridgeu, Washington D.C., Cambridge Mass., Ann Arbor in Detroit, Michigan, Philadelphia, Seattle, Milano, Lenigrad, Moskva itd.

Med centri obstaja mednarodno sodelovanje in izmenjava metod, ciljev, jezikovnih problemov, disciplin in institucij. Želeli bi navesti le nekaj dosežkov, ki so jih na tem torišču že dosegli: alfabetske in frekvenčne sezname besed glede na vrsto, na katero se nanašajo, posebno v primerih velikih pisateljev kot Platona itd., glosarji in indeksi kot tudi slovarji raznih strok, strukturne in stilistične posebnosti različnih tekstov so izmerili in primerjali, črke in skupine besed so tako klasificirali po določenih kriterijih, dvomljive rokopise so pojasnili in rekonstruirali iz raznih odlomkov ter opravili mnogo drugih podobnih del.

Poleg vsega tega ne smemo pozabiti, da je elektronsko prevajanje samo ena izmed aplikacij teh strojev v jezikovnih problemih. Treba je namreč vedno analizirati proces do osnovnih operacij in ga spremeniti v sosledje logičnih binarnih navodil. Stroj mora zato imeti na razpolago specializirano terminologijo skupno s serijo specialnih posrednikov, analiziranih po semantičnih in strukturnih značilnostih; tako sestavimo ustrezne programe. Ta proces potече v stavkih in ekvivalente nato natiskamo.

Prevodi, ki jih tako dobimo, so še vedno precej "surovi". Toda ne glede na to bo ekspert takoj razumel, za kaj gre. Elektronsko prevajanje je sicer še zelo mlada stroka, kajti omejena je na specializirane besednjake.

Ob zaključku lahko povzamemo, da je programiranje jezikovnih problemov vsekakor zapletena zadeva. Čas delovanja elektronskega stroja je izredno drag. Vlaganje tekstov je dolgočasna in utrudljiva naloga. Morda pa je glavna težava v tem, da nimamo na razpolago dovolj jezikovnega materiala, kjer bi zanesljivo lahko programirali tekst, upoštevajoč pri tem vse možne odtenke pomena in gramatične strukture.

Če odštejemo to pomanjkljivost, je še vedno zelo verjetno, da bo mogoče razrešiti mnogo več jezikovnih problemov z avtomatičnimi

elektronskimi pripomočki. Kakor je nekoč pisalni stroj pomenil izreden napredek, tako bodo elektronski stroji v službi empiričnega jezikoslovja pomenili važen korak na poti k napredku.

O VIŠINI PREVAJALSKIH HONORARJEV

O tem vselej aktualnem vprašanju smo pisali v 2. (junij 1963) in v 4. številki (junij 1964) in tam smo obravnavali vsa načelna vprašanja; naše stališča je naša prevajalska javnost sprejela brez diskusije.

Tržni mehanizem je do konca lanskega leta vzdignil raven honorarjev. Naša anketa v ožjem krogu članov je prinesla rezultat, ki ga je upravni odbor Društva strokovnih prevajalcev Slovenije na svoji seji 14/4/1965 obravnaval in sklenil, naj velja prejšnji honorar v bodoče za minimalnega, ki ga člani ne smejo zmanjšati, medtem ko naj bi "sedanji honorar", tj. tisti ob koncu leta 1964, veljal za izhodišče in temelj za morebitne pribitke in odbitke.

Obračunska enota ostane avtorska pola, ki obsega 30.000 tiskarskih znamenk (t/z), tj. črk, števil, ločil in presledkov.

1 avtorska pola obsega 16 avtorskih strani (1.875 t/z)

1 avtorska stran ima 30 vrstic po 62 1/2 t/z v povprečju.

V spodnji razpredelnici so čisti honorarji izračunani za vse navedene količinske enote.

TEMELJNI ČISTI HONORARJI STROKOVNIH PREVAJALCEV

	PREJŠNJI HONORAR				SEDANJI HONORAR				
	t/z	A v t o r s k a			t/z	A v t o r s k a			Povi- šanje %
	par	vrstica din	stran din	pola din	par	vrstica din	stran din	pola din	
Iz tujega jez. v slovenščino	64	40	1.200	19.200	80	50	1.500	24.000	25
iz slovenščine v tuj jezik	80	50	1.500	24.000	104	65	1.950	31.200	30
iz tujega v tuj jezik	96	60	1.800	28.800	128	80	2.400	38.400	33 ¹ / ₃

Konec julija 1965 so naša oblastva objavila uradno razvrednotenje dinarja za 2/5 (od \$ 1/750 = 0.0013 na \$ 1/1250 = 0.0008, t.j. za 40 %), s čimer so tečaj dinarja prilagodila njegovi pravi vrednosti. Hkrati so pa še drastično dvignila domala vse cene, kar zahteva novo prilagoditev nastajajoči novi, še višji ravni cen. Položaj še ni jasen, jasno pa je, da moramo zvišati minimalni honorar za svoje storitve. Iz vrst članov dobivamo predloge, ki merijo na tole prilagoditev prevajalskih honorarjev naraščajočim cenam:

Gospodarski reformi prilagojeni
minimalni honorar

t/z par	A v t o r s k a		
	vrstica din	stran din	pola din
Iz tujega jezika v slovenščino..	96	60	1.300
Iz slovenščine v tuj jezik	144	90	2.700
Iz tujega v tuj jezik	192	120	3.600

MEDJEZIČNA ZGODBA

-- " Akustičen prevod" --

Mali Lošinj je že 1.1910 imel zelo mnogo nemški govorečih gostov. Tedaj si je vrli mojster čevljar, simpatičen Italijan, poleti že privoščil nekakšen vikend; in klienti so v izložbi zaprte čevljarne ob sobotah lahko prebrali v svoje poslovno razočaranje, hkrati pa lingvistično očaranje, napis: "AITI NOMITO SUSFIR!" (Heute nachmittag zugesperrt).

LINGVIST

Priporočamo vam, da naročite LINGVIST, mesečnik za tuje jezike, ki ga izdaja Društvo strokovnih prevajalcev Hrvatske. LINGVIST priobčuje članke, razprave, informacije kakor tudi vprašanja in odgovore s področja raznih jezikov. Letošnji občni zbor društva je priporočil vsem članom, da ga naroče. Mesečnik stane letno din 3.000.--, člani društev prevajalcev plačajo le din 1.800.--. Naročilo pošljite na naslov: LINGVIST, Zagreb, Ilica 29/III.

NEKAJ MISLI O DOKUMENTACIJSKI SLUŽBI KOT PRIJEMNEM DELOVNEM MESTU ZA PREVAJALCA

Mnogo podjetij je pri nas, ki se še ne zavedajo pomembnosti prevajalske in dokumentacijske službe v podjetjih ali ustanovah. V dnevnem tisku smo že dostikrat brali o dokumentaciji, vendar pa se mi zdi, da marsikdo še misli, da je to nekakšna odvečna služba.

V nekaterih ustanovah so prevajalci obenem tudi dokumentalisti, seveda takrat, če sklad njihove dokumentacijske službe ni preveč obsežen.

Kaj je torej dokumentacija?

Na kratko bi lahko rekli, da je to zbiranje podatkov iz periodik, bibliografij, biltenov ipd. s tem, da sestavljamo kratke izvlečke, ki uporabnike dokumentacijske službe opozarjajo na najnovejše dosežke na področju znanosti in tehnike. Izvlečke sortiramo v kartoteke in tako jih sortirane po geslih lahko dajemo na razpolago vsem, ki iščejo pojasnil o najrazličnejših problemih.

Tradicionalna služba knjižnic odpoveduje ravno na tej točki, ker za sodobnega človeka ni več dovolj, da vé za določeno knjigo s tega ali onega področja, on hoče poznati tudi kratko vsebino in pa vse članke v periodikah, ki obdelujejo to problematiko. Delo dokumentalista je torej izredno zanimivo in poučno, obenem pa tudi zelo zahtevno, kajti poznati mora dobro svoje področje in pa tudi tujejezično terminologijo, ki tako problematiko obravnava.

Ni dvoma, da je za prevajalca tako nepretrgano zasledovanje periodik in prevajanje raznih člankov izrednega pomena, kajti tako delo mu daje nenehne priložnosti za jezikovno in strokovno izpopolnjevanje.

V Ljubljani deluje že nekaj dokumentacijskih centrov v ustanovah in inštitutih, v načrtu pa je, da bodo tudi nekatera podjetja kmalu razvila specializirane dokumentacijske centre za svoja področja.

V Sloveniji imajo dokumentalisti svojo sekcijo dokumentalistov pri Zvezi inženirjev in tehnikov SRS in Zvezi ekonomistov SRS, Ljubljana, Erjavčeva 15; poleg tega pa delujejo v Beogradu veliki

centri za znanstveno in tehnično informacijo, ki opravljajo res pionirsko delo na tem izredno važnem področju.

Prav ta sekcija dokumentalistov je od 8. do 13. junija 1964 prek zavoda za tehnično izobraževanje priredila informativni tečaj za dokumentaliste. Udeležili so se ga intereseanti s srednjo in visoko izobrazbo.

V zvezi z osnovnim tečajem, prirejenim v juniju 1964, je bilo organiziranih nekaj praktičnih obiskov v dokumentacijskih centrih v Ljubljani. Med drugim smo si ogledali tudi zavod za statistiko, kjer so nam prikazali obdelavo podatkov z elektronskimi stroji.

Pravzaprav je ta najnovejši korak tehnike res zelo pomemben, kajti izredna natančnost in hitrost elektronske naprave je gotovo najdragocenejša, kar so nam prinesli takšni stroji. Seveda je treba tekst natančno programirati (t.j. razstaviti na enote, ki so stroju "razumljive"), kajti sicer je stroj samo "hitro delujoči idiot", ki prav nič ne zmore sam, če mu mi tega ne ukažemo.

Izreden napredek ameriške in ruske tehnike in znanosti je ravno v tem, da imajo na razpolago velike dokumentacijske centre, kjer z elektronskimi napravami izredno hitro obdelajo vse podatke. Komaj izide neka knjiga v Ameriki, že jo v Sovjetski zvezi registrirajo in v obliki kartic in izvlečkov posredujejo znanstvenikom na takih področjih, kjer jim je določena informacija potrebna.

Pri nas obstoja Računski center, Lepi pot 11, kjer imajo elektronski računalnik ZUSE 23. V februarju 1964 (od 3. do 8. februarja) so organizirali brezplačen tečaj, da bi vsem, ki se za to tehniko zanimajo, pokazali vse metode dela in prednosti elektronskih naprav na splošno. Center obdeluje podatke za najrazličnejše ustanove, industrijo in druge, ter je vedno na razpolago za kakršne koli informacije.

Nedvomno je tudi prevajalsko delo lahko tesno povezano s takimi stroji, vendar doslej šenimamo v Sloveniji takih potreb niti tako velikih centrov, kjer bi si pri obilnem delu pomagali z bliskovitimi elektronskimi stroji. Jasno pa je, da mora filolog-programer izredno dobro poznati jezik in njegove strukturalne in gramatične posebnosti, kajti sicer mu elektronski stroj lahko napiše največje neumnosti, če program ni bil pravilno sestavljen.

Gotovo pa je, da se tako kot pri elektronskih prevodih tudi v dokumentacijski službi nudijo neizčrpne možnosti za prevajalce. Čeprav v prvem za sedaj v Sloveniji še ni dovolj izkušenj niti ne

rilike, je pa v drugem gotovo mnogo vabljivih mest, kajti dokumentalistom se na poti tehničnega napredka obljubljaajo "zlati časi" - ne samo za celoten družbeni napredek, ampak za širjenje naših horizontov na sploh.

Ljudmila Šemrl

O PREVAJANJU IMEN SLOVENSKIH POKRAJIN

Pri prevajanju geografskih, speleoloških, prometnih, manjšinskopolitičnih, turističnih in drugih tekstov je nastalo omahovanje med zgodovinskimi (npr. prejšnjimi avstrijskimi) imeni pokrajin na eni in novejšimi imeni na drugi strani. To so naslednje pokrajine v Sloveniji: Gorenjsko, Dolenjsko, Notranjsko, Štajersko s Prekmurjem in bivšimi deli Koroške, Primorsko; in še naslednje zamejske pokrajine s slovenskim prebivalstvom: Slovensko Koroško in Slovensko Štajersko (v Zv.rep. Avstriji), Slovenska Benečija (kot del dežele "Furlanije - Julijske krajine"), in Slovensko Porabje (v LR Madžarski).

Problem je v nemščini bolj kočljiv, ker gre skoraj pri vseh teh pokrajinah za bivše avstrijske kronovine.

Že zdaj nekaterim drugim geografskim imenom, nazivom podjetij in pod. v komercialni uporabi (v revijah, prospektih itd.) po možnosti v oklepaju dodajamo ponemčitev, in v turizmu smo se še posebno naveličali izključne rabe slovenskih imen v nemških in drugih neslovanskih jezikih. Zato smo začeli rabiti npr. "das Oberland (Unterland) von Slowenien, Innerslowenien, Steirisch-Slowenien, Transmurland, Kärntnerisch-Slowenien, Küstenslowenien", v oklepaju polæg slovenskih imen (ali pred slovenskimi imeni).

Toda slišati je bilo kritike z obeh strani: Eni so načelno zoper vsako nemčenje teh imen sploh, celo proti Unterland, čeprav "Unterland" za naše "Dolenjsko" nima prav nobene zveze z znanim Hitlerjevim naročilom Uiberreiterju, "naj mu spet ponemči Spodnjo deželo". Toda zakaj ne bi smeli uporabljati "Oberland" ali "Unterland", kakor govore in pišejo Bavarci, Švicarji, in gotovo še drugi Nemci za razne "gorenje" in "dolenje" dežele.

Na drugi strani pa so tehtni glasovi, ki zagovarjajo "Oberkrain", "Unterkrain", Innerkrain", češ da Avstrijci (in po njimi verjetno tudi drugi Nemci) stalno govorijo tako; in, pravijo ti zagovorniki, ta imena niso komprimitirana z nacizmom, ki je celo iz "Oberkrain"

naredil "Südkärnten", iz samega strahu pred "Kranjsko". Toda, bi dodal jaz, ali spleča oživljati staro Carniolo, ki ima keltsko (ali še starejše) poreklo in je danes po svetu že zelo malo znana? Zato bi za zdaj, poskusno, predlagal naslednji izhod:

Slov. imena:	N e m š k a :	A n g l e š k a :
Gorenjsko	Oberslowenien (Oberkrain, das Ober- land von Slowenien)	Highland Slovenia
Dolenjsko	Unterslowenien (Unterkrain, das Un- terland von Slowenien)	Lowland Slovenia
Notranjsko	Innerslowenien (Innerkrain)	Inland Slovenia
Štajersko	Steirisch-Slowenien	Styrian Slovenia
- Prekmurje	- das Transmurland	- Transmuraland
- b.Koroška	- Kärntnerisch-Sloweni- en	- Carinthian Slovenia
Primorsko	Küstenslowenien (das Küstenland von Sloweni- en)	Littoral Slovenia

in za zamejske pokrajine s slovenskim prebivalstvom:

Slov.Benečija (Del dežele "Furlanije - Julijske kra- jine")	Slowenisch-Venetien (Teil des Landes "Friaul - Julische Mark")	Slovene Venetia (Part of the Region "Friuli - Julian March")
Slov.Koroško	Slowenisch-Kärnten	Slovene Carinthia
Slov.Štajersko	Slowenisch-Steiermark	Slovene Styria
Slovensko Porabje	Slowenisch-Raabland	Slovene Raba-land

Dr. Janko Golias

INTERLINGUA - SPORAZUMEVANJE Z UPORABO SKUPNE EVROPEJŠČINE

"Bohotno rastlinstvo v deževnih tropskih deželah je pogosto vodilo do konkluzije, da je tropska zemlja bogata in rodovitna. Pokazalo pa se je, da je to sklepanje površno".

Recimo, da naj nekdo, ki pozna nekaj sosednih jezikov, izrazi gornji citat tako, da bo razumljiv družbi Evropejcev, o katerih ve le toliko, da je njihova narodnost različna in da kljub jezikovnemu znanju nekaterih le noben jezik ni razumljiv vsem. V takšnem primeru navadno prevedemo besedilo v nekaj važnejših jezikov, pri čemer predpostavljamo, da se število besed v teh jezikih ne bo med seboj bistveno razlikovalo.

Spričo te naloge si bo tisti, ki naj jo razvozla, najprej rekel, da utegneta vsaj dve besedi biti razumljivi vsem: "tropska" in "konkluzija". Namesto zadnje besede bi kajpada lahko rekli "sklep". Tako se mu vsili misel, da bi "rastlinstvo" obratno lahko nedomestil z "vegetacijo", "dežele" z "regijami", "rodovitna" s "fertilna" itd., tako da bi naposled prišlo do tegale stavka:

"Eksuberantna vegetacija v deževnih tropskih regijah je pogosto vodila do konkluzije, da je tropska zemlja bogata in fertilna. Postalo je evidentno, da je to superficialna konkluzija."

Čeprav se bo družbi že zdaj malo posvetilo, smo gotovo še daleč od tega, da bo vsak njen član stavek docela razumel. Našemu "prevajalcu" bo prišlo na misel, da besedilo, ki ga je tolikanj internacionaliziral, sploh ni več slovensko. Če pa je že tako, zakaj ne bi šel še en korak naprej? Pogledal bo v svoj francoski, nemški, angleški in še v kak besednjak. Besede "deževen" tam ne bo našel, pač pa v angleščini pluvios, v francoščini pluvieux in v italijanščini pluvioso; namesto "zemlje" bo našel v angleščini soil, v francoščini sol/terre, v italijanščini suolo/terra in v španščini suelo/tierra; namesto "vodila" pravijo v angleščini conducted, v francoščini conduite, v italijanščini condotto in v španščini conducido; namesto "je" bo našel v angleščini has, v francoščini a, v italijanščini ha in v španščini tuda ha. Izmed francoskega être, italijanskega essere in španskega estar/ser izbere essere, ki se priključuje na mednarodno razumljive izraze, kakršni so "essence" in "essential" in zapisal bo tole skico prevoda:

"Vegetation exuberant/luxuriant- in tropic- regions pluvios- frequentamente ha conducito ad conclusion que tropic- solo/terra est riche/ricco e fertil.

'X' ha resultado a essere deduction superficial."

Vezaji ob koncu besed označujejo končnice, ki jih je še ugotoviti, "X" pa nadomešča "to".

Morda boste pomislili, da se doslej nismo mnogo slabše odrezali, kakor bi se prevajalni stroj, ki bi ne vedel, ali naj prevaja v angleščino, francoščino, italijanščino ali španščino. Nekatere uporabljene besede pa je najti tudi v drugih evropskih jezikih, npr. v nemščini: Vegetation, Region, luxuriös, fertil, frequent, tropisch, Deduktion, Konklusion, v norveščini: vegetasjon, region, konklusjon, deduksjon, tropisk, v poljščini: wegetacja, region,

konkluzja, dedukcija, tropikalny. Utegnete se vprašati, ali je takšno "prevajanje" kaj več od intelektualnega igranja s tistimi besedami, ki očitno sodijo v skupno lastnino mnogih zahodnih jezikov.

Naj bo kakor že, homo ludens in homo sapiens nista dáleč vsaksebi in velik del tistega, kar ta človek vé, je izražen v latinskih besedah - v tisti latinščini namreč, ki še naprej živi v zahodnih jezikih. Besede kakor pakt, pagina, parabola, paralelen, parlament, pasaža, penicilin, podij, polaren, polikromen, pozitiven, preambula, predikat, preferenca, preparirati, prezident, primat, procedura, producirati, progresiven itd. sodijo k jezikovni lastnini mnogih milijonov, ki govoré zahodne jezike - ne le Evropejcev in Američanov. To nas navaja na misel, da je splošni zahodni jezik latentno pričujoč in da je moč posebne jezike imeti za inačice ali narečja, ki so pač na določeni ravni.

V narečjih vidijo mnogi odklone od splošne oblike domačega jezika - odklone, ki so zapisani pozabi. "Narečja" splošne evropejščine uporabljajo takó intenzivno in v tolikšni meri, da jim ni moč pripisati periferne vloge narečij poglavitnega jezika. Ali je splošna evropejščina mar konkreten in samostojen jezik? Pač, brž ko jo bodo uporabljali. Naš prevajalec, ki smo ga pravkar imeli v mislih, se je že lotil njene uporabe.

Od leta 1951 se ukvarjajo s tisto obliko splošnega evropskega jezika, ki je znan pod imenom interlingua. Tega leta je i šel interlingvalno-angleški besednjak, obsegajoč 27.000 besed, in kmalu nato interlingvalna slovnica (2. natis 1955), ki sta jo sestavila Hugh Blair in Alexander Gode. Vsaka beseda, ki se pojavlja v isti obliki in v istem pomenu v treh izmed naslednjih štirih jezikov: italijanski, špansko-portugalski, francoski in angleški, je interlingvalna beseda; po potrebi pritegnejo v krog teh jezikov še nemščino in ruščino. Ti jeziki veljajo za odločilne pri ugotavljanju grško-latinskega besednega zaklada v zahodnih jezikih. Iz besed scuola, escuela/escola, école, school, Schule, škola so izoblikovali besedo schola z izvedenkami sholastičen, sholar in sholastika; iz besed governare, governar/governar, gouverner, to govern so izbrali governar. Pri sestavljanju slovnice sta vzela Blair in Gode kot temeljno načelo, da bodi slovnice kar najmanj - le toliko, kolikor je treba, da lahko mednarodni besednjak zaživi kot jezik. Sprejela sta le tisto, kar je slovnice vseh temeljnih jezikov skupno. Zato ni ne sklanjatve, ne sklonov, ne spolov; spreganje glagolov je poenostavljeno z istimi oblikami za vse osebe in za vse slovnice čase. Pri glagolu parlar je sedanji čas parla (koren), pretekli čas parlava (koren + va), deležnik preteklega časa parlate (koren + te), deležnik sedanjega časa parlante (koren + nte), prihodnji čas parlara (glagol in poudarjeni a), pogojniki pa parlarea (glagol + éa).

Ameriški Science Service uporablja interlingvo v mesečni rubriki svojega Science News Letter in še kakih 25 zdravstvenih in drugih časopisov objavlja povzetke priobčenih člankov v njej, tako n.pr. Archivos Interamericanos de Reumatología (Rio de Janeiro), Circulation Research (American Heart Association), Danish Medical Bulletin, Haematologica Polonica (Warszawa) in Journal of the American Medical Association. V isti namen že uporabljajo interlingvo na nekaterih svetovnih znanstvenih kongresih, med drugimi na kongresih za kardiologijo (Washington, 1964), za revmatologijo (1957), za pediatrijo (Montreal, 1959), za endokrinologijo (København 1966), za psihiatrijo (Montreal, 1961) in za dermatologijo (Washington, 1962). Spectroscopia Molecular je časopis, ki izhaja edinole v interlingvi.

Tako prispeva interlingva svoj delež k premagovanju vsakovrstnih jezikovnih ovir; v ta namen rabi kot koristno sredstvo mimo drugih jezikov.

Primer interlingve:

On sapeva longemente que le uso de un tension electric auxiliar a basse frequentia pote fornir un solution ideal pro le problema de obtener p̄rviissime velocitates in motores a corrente alterne, specialmente in respecto al besonio de velocitate stabile e establimento simple. Con un tal arriangimento nulle altere accessorios electralic e mechanic es necessari, pro que essentially il se tracta solamente de connecter le motor a un tension basse frequentia a fin que on obtene un characteristic de shunt con le parve velocitate que corresponde a ille frequentia. In plus le uso de un separate tension a basse frequentia non necessita detalios special in le construction del usate motores; in consequentia le methodo facilmente pote esser applicate in establimentos existente, mermen- te per facer minor modificationes in le apparatus de connection e per installar un ressource de tension a basse frequentia.

Prevod citata, navedenega na začetku tega članka, bi se glasil takole:

"La vegetation exuberante in le tropic regiones pluviose frequen- tamente ha inducite la conclusion que le tropic solo esserea ric e fertil. Isto ha rezultate a esser un conclusion sin fundo".

(Po članku K. Wilgenhofa, priobčenem v "Van taal tot taal", 9. let- niku, št. 2 - marec 1965).

IZJAVA VODILNE SLOVENSKE ZALOŽBE O UZANCAH PRI OBRAČUNAVANJU AVTORSKIH HONORARJEV

Običaj, ki je ukoreninjen v Sloveniji in ki se po njem ravnamo pri obračunavanju avtorskih honorarjev za izvirna dela in prevode, temelji na avtorski poli, ki obsega 30.000 tiskarskih znakov. K ti- skarskim znakom prištevamo presledke med besedami in interpunkci- jo, pri odstavkih pa štejemo vselej prvo in zadnjo vrstico kot pol- no, ne glede na dejansko število tiskarskih znakov v teh vrsticah; prav tako štejemo za polno vsako stran, ki je vsaj do ene tretjine pokrita s tekstom.

SE ENA STROKOVNA IZJAVA IZ PRAKSE V SLOVENIJI

V praksi uporabljamo metodo tipične strani. Stran, ki je z ozirom na celotno delo tipična (z ozirom na praznine) obračunamo, upošte- vajoč prazna mesta kot polna, in jo pomnožimo s številom strani.

SLOVENSKO	LATINSKO	HRVAŠKO	NEMŠKO
1 bradač, trilja, barbon brancin gl. luben!	Mullus barbatulus	trlja, brkavica, barbun	Rote (gemeine) Seebar
2 brglun	Engraulis encrasicolus	brgljun, minćun, incun	Anchovis (-Sardelle)
3 golob (morski)	Myliobatis bovina	golub, krlatica	Ochsenrochen
4 morska jegulja gruj	Conger conger, Conger vulgaris	gruj, ugor	(gemeiner) Meeraal
5 jastog	Astacus gammarus, Homarus vulgaris	hlap, jastog, karlo	Hummer
6 kirna	Serranus epinephelus, Cernium gigas	kirna, kirja	grosser Sägebarsch
7 kovač	Zeus faber	kovač, šampjer	Petersfisch, Heringskönig
8 ligenj	Loligo vulgaris	liganj, kalamar	(gemeiner) Kalmar
9 list morski jezik morski	Solea vulgaris	list, sval, soja, zalistak	Seezunge
10 luben, brancin	Labrax lupus	lubin, brancin smudut, lebrek	Seebarsch
11 mečarica	Xiphias gladius	kljunara, jaglun, sabljan	gemeiner Schwertfisch, Hornfisch
12 oslič, morska ščuka	Merlucius (esculentus) vulgaris, Gadus merlucius	oslič, tovar, mrlo, (mol)	Hechtdorsch, Seehecht
13 ostriga	Ostrea edulis	kamenica, oštriga	Auster
14 pajek morski	Maja squinado	rak (ovica), babica, morski pauk	(gemeine) Meerspinne
15 plavica, lokarda	Scomber colias	plavica, lokarda, lancarda	Blasenmakrele

ITALIJANSKO	FRANCOSKO	ANGLEŠKO
triglia, barbon	rouge	Red mullet
sardon, inchio, acciuga	anchois	Anchovy
colombo, nottola	mourin vachette	
grongo	congre	Conger-eel
astice, carlo	homard	Lobster
chièrnà, cernia	mérou	
pesce S. Pietro sampiero	dorée	John dory
calamaro	calmar	Squid
sogliola, sfoglia	sole	Sole
branzino, pesce spigola	loup	Bass
pesce spada	espadon	Sword fish
merluzzo, lovo	merlan, merluche	Hake
ostrica (ostriga)	huitre	Oyster
granzeola, granso	araignée de mer	Spider crab, King crab
locarda, lacerto, lancardo	bizet	Spanish mackerel

SLOVENSKO	LATINSKO	HRVAŠKO	NEMŠKO
16 palamida, polanda, bonito	Pelamus sarda, Sarda mediter- ranea	polanda, pala- mida, pastiri- ca	unechte Bonite
17 rarog	Palinurus vul- garis	prug	Languste
18 rumenec, ribon	Pagellus ery- thrinus	rumenac, ribun, arbun	Rotbrasse
19 sardela	Clupea pilchar- dus	srdjela	Sardelle
20 skočec, cipelj, morski lipan	Mugil saliens	cipal, skočac, vodenjak, mujal	Springäsche Meeräsche
21 skuša	Scomber scomber	skuša, škobar, golac, vrnut	gemeine Makrele
22 škamp, kvarnerski rak	Nephrops norve- gicus	škamp	norwegischer Krebs
23 škrpena, bodika, zmajeglav	Scorpaena scrofa	škrpina, logrnja	grosser Drachenkopf
24 tun	Thunnus thynnus	tunj	(gemeiner) Tunfisch
25 zlatobrov, orada	Chrysophrys aurata	podlanica, ovra- ta, komarča, orada	(gemeine) Goldbrasse
26 zobatec	Dentex vulgaris	zubatac	Zahnbrasse
27 žaba morska	Lophius pescatorius	žaba, grdobina, vrag, vražja mati	Seeteufel

ITALIJANSKO	FRANCOSKO	ANGLEŠKO
palamito, palamida	bonite, pélamide	Bonito
aragosta, langusta	langouste	Spiny lobster, Rock lobster
arboro, fragolino, pagello	rousseau, pagel	red Sea-bream
sardela, sardina,	sardine (pilchard)	Sardine, Pilchard
cefalo, sievolo, verzelata	mulet	Mullet
scombro, sgombro	maquereau	common Mackerel
scampo	langoustine	Norway lobster
scarpèna (rossa), scorfano	scorpène, rascasse	Scorpion fish
tonno	thon	Tunny, Tuna, Blue fish
orata, orada	daurade	Gilt-head
dentice, dental	denté	four toothed Sea- -bream
rana pescatrice, (pesce) rospo	baudroie	Angler, Sea devil

Vladimir Naglič

OSNUTEK SLOVENSKEGA UZANCA PRI POGODBI O ZNANSTVENEM PREVODU

V naslednjem smo zbrali nekaj načel iz dosedanjih običajev pri prevajanju znanstvenih in tehničnih besedil v Sloveniji. Ti običaji - čeprav še niso nikjer predpisani - vendar temeljijo na daljši povojni praksi naše stroke v Sloveniji; upoštevajo jih (z malenkostnimi izjemami) naročniki - založbe, ustanove, industrijska, zunanjetrgovinska in druga podjetja - in tudi prevajalci, ker so v interesu obeh strank.

Zato smo te običaje spravili v naslednji seznam v korist vsem slovenskim prevajalcem. Niso še dokončni niti popolni, saj so to uzance, ne pravilnik. Zato prosimo vse kolege in tudi naročnike za pripombe, dopolnila in druge obrazložene predloge, da bi končno iz tega osnutka nastale resnične UZANCE SLOVENSKEGA AVTORJEV IN UPORABNIKOV PREVAJALSKIH STORITEV. Zlasti prosimo vse kolege za vsa njihova izkustva glede težav z naročniki. Le tako bomo dosegli pravilne odločitve v interesu vseh.

1. Pogodba o naročilu je večinoma ustna. Zato sicer ni prav nič manj obvezna za obe stranki, a zaradi lažjega dokazovanja je zelo priporočljivo podpisati pred začetkom dela pismeno pogodbo v okviru našega osnutka, ki je bil razdeljen na občnem zboru 20.5.1965, vsaj za naročila vredna nad 7.000 din. Izkušnja nas uči, da pomanjkanje vsakega pismenega določila zelo otežuje gladko in pravilno izpolnjevanje medsebojnih obveznosti. Zato smo tudi na občnem zboru nujno priporočali, naj bi vsak prevajalec pred začetkom dela podpisal primerno pogodbo, razen s partnerjem-naročnikom, ki ga že več let pozna in mu povsem zaupa.
2. Besedila, ki jih naši člani prevajajo, so "tehnična" v širšem in "strokovna" v ožjem pomenu, zato jih redno prevajamo v tesnem sodelovanju s tistim strokovnjakom (po potrebi tudi s specializiranim lingvistom) ter ob uporabi najnovejše strokovne literature v obeh jezikih - izvirnem in prevodnem - in primer-
nih slik, skic ipd. Če bi naročnik tako sodelovanje, čeprav ga je zmožen, odklonil (kar se zelo redko dogaja), je treba tako naročilo zavrniti.
3. Najbolj praktično je tipkanje na straneh s 30 vrsticami po 63 udarcev (od točke 10 do vključno točke 72), torej na eni strani $63 \times 30 = 1890$ udarcev. Ker je norma za avtorsko stran (1/16 avtorske pole po 30.000 udarcev) = 1.875 udarcev, je tak način najpreprostejši za korektno štetje avtorskih strani in računanje honorarja.

Le če je prevod krajši od izvirnika, je treba izvirnik skrbno izmeriti in po njem določiti število avtorskih strani za honorar.

Po neki dokaj grobi normi, ki pa precej drži, znašajo namreč v razmerju do slovenščine prevodi

angleški	95 %
srbohrvatski in nemški	105 %
ruski in italijanski	115 %
francoski	120 %
španski	130 %

Zaračunati in honorirati je vse število udarcev onega teksta, ki je daljši, torej ali izvirnega ali prevodnega - kateri je pač daljši.

Računati je tudi

- praznine (presledke med besedami) in grafične presledke (nekoliko širše od normalnih) med vrsticami, če so taki v izvirniku, in
- neprevedene, se pravi zgolj pretipkane, tekste: številke in interpunkcije, razne simbole in znake, citate, ki so npr. že prevedeni v prevodni jezik ali jih iz osnovanega razloga ni prevesti, ipd.

To je videti naravno; kljub temu smo že imeli resne težave npr. z beograjskim Nolitom, ki je po končanih zelo obsežnih prevodih nepričakovano in proti veljavnim običajem dal prešteti v svoji pisarni presledke med besedami in prevajalcem odtegoval znatne dele honorarja. Tedaj se je naše društvo v imenu oškodovancev postavilo po robu takemu nelojalnemu početju, nakar je Nolit popustil. Takrat je društvo dobilo od ene izmed vodilnih slovenskih založb izjavo, priobčeno na strani 27 te številke.

4. Vsaka načeta vrsta šteje; odstavki(alineje) se ravnaajo natanko po izvirniku. - Pri vsakem koncu poglavja (in podobnih razdelkih izvirnika) šteje načeta stran do 15 vrst kot polovična, od 16 do 30 vrst pa kot cela stran.
5. Honorarji so neto, se pravi avtorski davek bremeni naročnika. Prevajalci na koncu leta tako že plačamo progresivno dohodnino na avtorski honorar.
6. Minimalni honorar za en prevod je honorar za 0.5 strani (1 do 15 vrstic), to je danes 900, 1350 oz. 1800 din, ali 16 do 30 vrstic za eno avtorsko stran, to je danes 1800, 2700 oz. 3600 din. (Neto honorar je vedno zaokrožiti na cele stotake).
7. Če eno naročilo obsega več tekstov, računamo vsak tekst na 0.1 avtorske strani (torej po 2 do 4 vrstice) natančno, šele seštevke zaokrožimo na cele strani, npr.:
 1. besedilo istega naročila ima 184 vrstic = 6.1 avtorskih str.
 2. besedilo istega naročila ima 58 vrstic = 1.9 avtorskih str.
 3. besedilo istega naročila ima 74 vrstic = 2.5 avtorskih strani, nakar zaokrožimo seštevke avt. strani 10.5 na 11 strani; prevod je bil v francoščino, torej $2700 \times 11 = 29.700$ neto.
8. Serijska naročila istega naročnika, npr. več tehničnih opisov, podanih zaporedoma v presledkih, zaračunamo v enem računu v razumnih razdobjih, npr. kvartalno ali dvomesečno; le če seštevke preseže 100.000 din, časi dajemo račun v obrokih (če tako konvenira obema strankama), ker naročnik lažje plačuje v obrokih, prevajalec pa ne čaka predolgo.
9. Za tolmačenja (sodna in konferenčna, sukcesivna in simultana) veljajo analogne uzance.

OSNUTEK POGODBE O ZNANSTVENEM ALI STROKOVNEM PREVODU

(Naročnik) _____ (naslov) _____
in prevajalec, član Društva strokovnih prevajalcev Slovenije,
(ime, priimek in naslov): _____

skleneta naslednjo POGODBO:

1. Prevajalec je prevzel besedilo _____
v približnem obsegu _____ avtorskih strani, da ga prevede iz _____
v _____ jezik. Izvirnik in prevod bo izro-
čil naročniku v _____ tipkanih izvodih - hkrati z računom - račun
pa bo predložil po Jugoslovanski avtorski agenciji v Ljubljani.
(Neustrezno prečrtaj!)
2. Naročnik plača prevajalcu neto din _____ po avtorski poli
(= 16 avtorskih strani po 1875 udarcev = 30.000 udarcev).
Avtorske strani je šteti po tistem besedilu, ki je daljše -
v izvirniku ali v prevodu.
Število odstavkov in nove začetne strani poglavij se ravnajo
po izvirniku.
Načete strani je šteti za cele.
Prepise (citete, številke ipd.) v prevodu je računati po isti
tarifi kakor prevod.
Prostorov za slike ni honorirati.
3. Naročnik izplača honorar takole: (Prečrtaj, kar ne ustreza!)
- pri podpisu te pogodbe neto din _____
- pri izročitvi polovice prevoda neto din _____
- v 30 dneh od izročitve vsega prevoda neto din _____
4. Za morebitno zamudo prevajalca pri izročitvi prevoda ali naroč-
nika pri izplačilu honorarja plača zamudnik sopogodbenuku za-
mudnino, ki znaša en odstotek celotnega honorarja na teden.
5. Prvo korekturo opravi po možnosti tiskarna, zadnjo pa vselej
prevajalec. Brez privolitve avtorja izvirnika ali prevajalca
ne sme po zadnji korekturi nihče spreminjati besedila prevoda.
6. Prevajalcu gre _____ izvodov tiskanega prevoda.
7. Prevajalcu ostane prevajalska avtorska pravica iz tega dela.
Za vsako naslednjo publikacijo, ki vsebuje ta prevod ali nje-
gove dele, plača naročnik prevajalcu neto _____ % od ustreznega
dela prvotnega honorarja v 30 dneh po izidu publikacije. Zamud-
nina iz točke 4 velja tudi za to plačilo.
8. Morebitne spore iz te pogodbe poravna razsodišče, predvideno
v točki 30 Prevajalčeve listine in v čl. 10 Pravil Društva stro-
kovnih prevajalcev Slovenije; izbereta ga naročnik in prevajalec.
9. Ta pogodba je napisana v _____ izvodih. Vsaka stranka dobi po _____.
(Datum in podpisa)

OSNUTEK RAČUNA O ZNANSTVENEM ALI STROKOVNEM PREVODU

(Datum, telefon)

Član Društva strokovnih prevajalcev Slovenija (priimek, ime, na-
slov in številka žiro računa)

R A Č U N

o znanstvenem ali strokovnem prevodu za naročnika _____
po naročilu/pogodbi z dne _____

Prevze- to dne	Besedilo	Prevedeno iz v	Vrnje- no dne	Avt. str.	Neto din
-------------------	----------	---------------------	------------------	--------------	-------------

(Obračun davka)

(Podpis)

INFORMACIJE ZA STALNE SODNE TOLMAČE

Iz dopisa zveznega sekretariata za pravosodje št. 76-5/64 z dne 6. 8. 1964 povzemamo, da listin, ki naj jih vroči sodišče v ZR Nemčiji na prošnjo našega sodišča, ni več moč prevajati in overjati na dosednji način. Odslej mora biti izvirni listini priložen neoverjen prevod v nemščino, oboje v dveh izvodih; naše sodišče mora poskrbeti, da je prevod natančen ne glede na to, ali pisanje prevede sodni tolmač ali kak drug sposoben prevajalec, pravilnost prevoda pa bo bodisi v ZR Nemčiji z overitvenim zaznamkom potrdil naš tamkajšnji konzulat, bodisi v Jugoslaviji služba za zaščito jugoslovanskih koristi v ZR Nemčiji.

"Temeljni zakon o upravnih taksah" (Uradni list SFRJ št. 14/282/65 z dne 3/4/1965) obsega 48 členov in taksno tarifo 97 tarifnih postavk. Člen 22 obsega 39 spisov in dejanj, ki so taks prosti, med njimi tistih zaradi vpisa v državljsko knjig (7), v matično knjigo (8), za uveljavitev pravic iz socialnega zavarovanja in pravice do brezplačnega zdravljenja (13), za uveljavitev invalidskih pravic (15), za izdajo delovne knjižice (16), za uveljavitev pravice do otroškega dolatka (25), kakor tudi izvirne diplome, spričevala in druge listine o končani šoli ali o strokovnih kvalifikacijah (33). Tar. št. 23 predpisuje za prevode, krajše od 100 besed, takso din 400, za daljše prevode pa od vsake začete polpole prevoda din 1.200 (polpola = 2 strani). Za overitev prevoda je plačati 30 % navedene takse (tar. št. 17). Takso za prevod in takso za overitev prevoda pobirajo izključno organi, navedeni v členu 3, namreč državni organi v Jugoslaviji, diplomatska in konzularna predstavništva Jugoslavije v tujini kakor tudi delovne in druge organizacije, ki v okviru javnih pooblastil odločajo v upravnih zadevah na zahtevo strank. Iz pripombe k tar. št. 17 je razvidno, da ima zakonodajalec v mislih le državne organe, ki prevajajo listine in overjajo svoje prevode. Iz besedila zakona je logično sklepati, da je treba plačati takso za prevod, če je organ listino prevedel, in za overitev, če je organ prevod overil. A contrario to pomeni, da ni takse, če je listino prevedel in če je pravilnost prevoda potrdil nekdo, ki ni organ, npr. sodni tolmač, ki ga zakon sicer sploh ne omenja, medtem ko ga je prejšnji zakon o upravnih taksah izrecno navedel v zvezi s pristojbinami, ki jih je treba plačati v obliki državnih kolkov.

STALNI SODNI TOLMAČI V SLOVENIJI

<u>Označbe za jezike</u>		<u>Jeziki z označbami</u>	
Al	albanski	Albanski	Al
Ar	arabski	Angleški	En
Bu	bolgarski	Arabski	Ar
Cs	češki	Bolgarski	Bu
Da	danski	Češki	Cs
De	nemški	Danski	Da
En	angleški	Flamski	Fl
Es	španski	Francoski	Fr
Fl	flamski	Italijanski	It
Fr	francoski	Latinski	La
Gr	starogrški	Madžarski	Ma
He	novogrški	Nemški	De
It	italijanski	Nizozemski	Ne
La	latinski	Novogrški	He
Ma	madžarski	Poljski	Pl
Ne	nizozemski	Portugalski	Pg
Pl	poljski	Ruski	Ru
Pg	portugalski	Starogrški	Gr
Ru	ruski	Španski	Es
Sv	švedski	Švedski	Sv
Tu	turški	Turški	Tu
Uk	ukrajinski	Ukrajinski	Uk

OKROŽNO SODIŠČE CELJE

BRNČIČ Ivo, Celje,
ulica Moše Pijade 10
GORIČAN Alenka, Celje,
Vrtnčeva 3
HOČEVAR dr. Vojteh, Celje,
Ljubljanska cesta 7
HRAŠOVEC dr. Milko, Celje,
Trg V. kongresa 4
MODIČ Kazimir, Celje,
Na Otoku 17
SOSIČ Tone, Celje,
Prežihova ul. 6 d
STROHSACK Nuša, Celje,
Tkalska ulica, Novi blok

² BOŠTJAR Vladimir, Piran

[illegible]

OKROŽNO SODIŠČE LJUBLJANA

OKROŽNO SODIŠČE MARIBOR

Fluksova 4/III

[illegible]

HORVAT dr. Anton, Ptuj,

Vošnjakova 12

KAMINSKY Aspazija, Mbr-Pobrežje

Zemljičeva 1

KAPUS. Vladi-voj, Mari'bor

Gregorčičeva 10

KUKOVEC Vlado, Maribor

Krekova ulica 18

KUMBATOVICH dr. Filip, Maribor

Ul. Herija Staneta 15

LESKOVAR Josip, Maribor

Vrtna ulica 17/a

LIPOLD dr. Franjo, Maribor

Heroja Staneta 18

NOVAK dr. Josip, Mrb., Cankarjeva 10

PIPENBACHER Dušan, Maribor

Razlagova 7

ROSINA dr. Igor, Maribor

Partizanska 16

SENČAR dr. Dušan, Prevalje 96

VERBEK Viljem, Maribor

Prešernova 2

VILFAN dr. Igor, Maribor

Ka.juhova 9

OKROŽNO SODIŠČE MS

BANIČ Matija, MS, UL. Prežihovega Voranca 7

[illegible]

ISODNI TOLMAČI V SLOVENIJI

OKROŽNO SODIŠČE MS

GABOR-PAVLIČ Irena, Mrs,

Ul. arh. Franca Novaka 7

GRUŠKOVJAK Davorin, Lendava

Partizanska 81

Hijos Franc, Lendava.

Partizanska ul. 73

HORVAT Janko, MS, Mladinska 4

JAKLIN JOŽE, Lendava

Partizanska 111

JEZOVŠEK Vladimir, MS, Cvetkova 6

KLADNIK ing. Viktor, Ljutomer

Vrazova 4

LUTHAR Gustav, MS, Titova ul.17

MONDA Joško, Bel tinci št.46

POJBIČ Marjeta, MS, Štefana.

Kováčů 25

ŠTAMBERGER Franjo, Lendava.

Kranjčeva 3 a/II

VADNAT Branko, MS, Štefana.

Kovača 5

OKROŽNO SODIŠČE NOVA GORICA

BRAJNIK-SARTORI Nada, Nova Gorica

Ul. 15. septembra 1

DAKSKOBLER Leopold, Idrija

Trg Maršala Tita 7/III

GRUNTAR dr. Anton, Kobarid

Trg Svobode 10/a

HRAST Janko, Tolmin št.2

[illegible]

OTROZNO SODIŠČE NOVA GORIČA

JATIN dr. Jožc, Tolmin

Di jaska 12

ŽNIDERSIČ dr. Anton, Nova Gorica

BLOK XIII

OKROŽNO SODIŠČE NOVO MESTO

BIZAL Zlata, Črnomelj

Otona Župančiča 7

FORTUN Jože, Damlje, p. Vinica

GMINSKI Agnes, Novo mesto

Koštišlůva 1

MENTIĆ Vida, Novo mesto

Trdinova 10

2 KRAJTEC Rudolf, Novo mesto

4-
Kristanova ul. 11

LILJA Bogomil, Birčna vas,

p. Novo mesto

MALASEK Franc, Novo mesto

Cankarjeva ul. 2

PETEK Andrej, Črnomelj

PETRIĆ Maks, Novo mesto,

Muzejska 11

PLUT Helena, Črnomelj

PODBOJ Janez, Novo mesto,

Kettejev dřevored 1

SIMIČ Eva roj. NIFERGAJ,

Novo mesto, Trdinova 10

[illegible]

O B V E S T I L O

Klub kulturnih in znanstvenih delavcev, Ljubljana, Tomšičeva 12, je Društvu strokovnih prevajalcev Slovenije poslal naslednje pismo z dne 5. 2. 1965:

" Spoštovani tovariši,

Sporočamo Vam, da so klubski prostori v Tomšičevi ulici 12 obnovljeni in bodo po sklepu klubskega odbora od sobote 6. februarja dalje spet odprti. Obnovljeni gostinski obrat bo za začetek delal vsak dan od 18. ure zvečer do enih po polnoči.

Ob odprtju kluba želimo obnoviti tudi naše članstvo, zaradi česar bomo zamenjali legitimacije, članarino pa smo določili na 200 din mesečno. Člani kluba so lahko vsi člani vašega društva.

Prosim Vas, da seznanimate vse člane vašega društva z vsebino tega sporočila.

S tovariškimi pozdravi

L.S.

Klub kulturnih in
znanstvenih delavcev
Ljubljana

Tajnik:
Jože Šmit l.r. "

Po obvestilu z dne 10/3/1965 je klub odprt od 10 do 13 in od 18 do 1. Tisti naši člani, ki se žele odzvati gornjemu vabilu, naj to uredé neposredno s klubom.

Errata corrige:

V številki 4 (junij 1964) str. 27, popravi pod 3:

- za človeka in dejanje: moralno oporečen, kazniv, kriminalen; schräger Junge, schräges Ding.

SUMMARY OF ARTICLES

Page 1: The annual general meeting of the Association of scientific and technical translators of Slovenia gave an account of its various activities. The guest of honour was Mr. Zlatko GORJAN, President of F.I.T., who had an inspiring speech on the importance of scientific and technical translations as compared with other fields of translation work. The obvious discrimination against scientific and technical translators must not discourage anybody. (For details see BABEL No. 3/1964, page 118-120.) President GORJAN's words were the more impressive, as he is a prominent poet and literary translator, but of superior experience and impartiality. - There were leading personalities from the corresponding associations at Beograd and at Zagreb, and many important problems came under deliberation. - General Karel LEVIČNIK, President of the National Federation, has been re-elected as chairman.

Page 5: "Translation Pathology" is the title of the article written by Janko GOLIAS, Ph.D. A great number of amusing mistakes is gathered and synthesized into groups - "translation diseases".

Page 16: Mr. Reinhard HARTMANN of Vienna, Austria, wrote an article on the problems of electronic translation. MOSTOVI publish a summary.

Page 19: The level of translation rates is discussed. As an average, 1000 words, translated from foreign languages into Slovene cost \$ 4.32, translations in the opposite direction cost \$ 6.50, and translations from one foreign language into another cost \$ 8.64, without deduction.

Page 21: Ljudmila ŠEMRL draws the attention of young translators to the field of documentation and to the opportunity of getting there interesting jobs.

Page 23: Janko GOLIAS, Ph.D., discusses the question how the names of various regions of Slovenia ought to be translated into German and English. These regions had their official German names until 1918; some of these names have to be changed for solid reasons.

Page 25: Mr. K. WILGENHOF wrote an excellent article on INTER-LINGUA, a means of understanding among learned people, which has been published in the March issue of "Van taal tot taal." The article is an adaptation.

Page 28: Vladimir NAGLIČ compiled and tabulated the names of 27 Adriatic fishes and other edible marine animals in seven languages. The glossary will be of great help to those who translate Yugoslav and Italian bills of fare into foreign languages.

Page 32: A compilation of the practice regarding the contract on translation contains nine points which ought to be generally agreed upon; a part of them might be transformed into general conditions of a future uniform contract form.

- Point 1: The importance of a written contract is emphasized.
- Point 2: In certain cases, a co-operation of the translator with the expert client, or with other experts, is necessary. In such cases, the translator must not do without it.

- Point 3: The printed sheet - 16 pages, consisting of 30 lines of which each one contains, as an average, 62 1/2 symbols (letters, figures, punctuation marks, and interspaces), thus 30.000 symbols - is the measuring unit (not 1000 words as in the United Kingdom). A printed sheet contains about 5000 words. - The longer text - original or translation, as the case may be - has to be paid. - Only English texts are shorter than the corresponding Slovene wording (95 %), while other languages require more space: Serbo-Croatian and German 105 %, Russian and Italian 115 %, French 120 %, and Spanish 130 %.
 - Point 4: Paragraphs have to be the same as in the original text. Texts from 1 to 15 lines are reckoned as 1/2 page, and more than 15 lines as a whole page.
 - Point 5: Rates charged for translations are to be understood without any deduction.
 - Point 6: The rate for 1/2 page is the minimum rate for any translation.
 - Point 7: In case there are several small texts of one client at the same time, the amount to be charged for each one is calculated separately, then added, and finally rounded up.
 - Point 8: Bills for successive orders of one client are to be sent every 2 or 3 months, except in the case that the balance reaches in the meantime 100.000 dinars; in such cases has the bill to be sent forthwith. - Monthly installments are possible too, but not usual.
 - Point 9: Similar usage exists for interpreters.
- A preliminary draft of the translation contract form and of the corresponding bill is joined.

Page 35: The article contains informations for court interpreters. A list of international abbreviations for languages follows; a part of them has been taken from the Dutch translators' index and the remainder from the Multilingual collection of terms for welding and allied processes, published successively by the Association Suisse pour la technique du soudage, Bâle. Finally there is a complete list of court interpreters in Slovenia with each involved language in a separate column, to facilitate finding the right man for the work to be done.

Letters and publications in exchange for MOSTOVI to be sent to:
Društvo strokovnih prevajalcev Slovenije, Gosposvetska cesta 1/I
desno, Ljubljana, Yugoslavia.

VSEBINA

	<u>Stran</u>
Delo društva v luči letošnjega občnega zbora	1
Nov način nakazovanja članarine	1
Nove knjige in revije v društveni knjižnici	4
K patologiji prevoda - Dr. Janko Golias	5
Kaj mislimo o lingvistiki ob uporabi metode elektronskih naprav - Reinhard Hartmann	16
O višini prevajalskih honorarjev	19
Medjezična zgodba	20
Lingvist	20
Nekaj misli o dokumentacijski službi kot primernem delovnem mestu za prevajalca - Ljudmila ŠEMRL	21
O prevajanju imen slovenskih pokrajin - Dr. Janko Golias	23
INTERLINGUA - sporazumevanje z uporabo skupne evropejščine - K. Wilgenhof	25
Izjava vodilne slovenske založbe o uzancah pri obračunavanju avtorskih honorarjev	27
Še ena strokovna izjave iz prakse v Sloveniji	27
Nekaj rib in drugih užitnih živali Jadranskega morja v 7 jezikih - Vladimir Naglič	28
Osnutek slovenskih uzanc pri pogodbi o znanstvenem prevodu	32
Osnutek pogodbe o znanstvenem ali strokovnem prevodu	34
Osnutek računa o znanstvenem ali strokovnem prevodu	34
Informacije za stalne sodne tolmače	35
Stalni sodni tolmači v Sloveniji	36
Obvestilo Kluba kulturnih in znanstvenih delavcev	43
Errata corrige	43
Summary (Povzetek v angleščini)	44

Pošiljajte dopise, članke, informacije in druge prispevke za
MOSTOVE na naslov: Društvo strokovnih prevajalcev Slovenije,
Ljubljana, Gosposvetska cesta 1/I desno.

